

✦ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ✦ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ✦

✦ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ✦

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ : ΚΩΣΤΗΣ ΜΠΑΣΤΙΑΣ
ΒΑΣΙΛ. ΜΑΛΑΤΑΚΗΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Λόγω βλάβης του Πιστοτηρίου μας
Τά "Ελληνικά Γράμματα", Καθυστερή-
σαν δύο Ήμέρας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- RICHARD MUTHER : Ο ΣΩΓΡΑΦΟΣ ΛΕΜΠΑΧ
- Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ : ΠΡΟΜΥΗΝΜΑ (διήγημα)
- Σ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ : ΓΑΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΕΡΑΣΟΥΝΤΑ
- ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ : ΧΩΡΙΟ (ποίημα)
- HENRI MASSIS : Ο PAUL VALERY ΚΙ Η ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ
- Κ. ΦΑΛΤΑΓΓΙΤΣ : ΛΟΤΟΜΟΙ, ΤΑΛΙΑΔΟΡΟΙ, ΒΑΓΕΝΑΔΕΣ.
- Β. ΚΟΡΘΙΑΝΟΥ : ΥΜΕΝΑΙΟΣ (ποίημα)
- ΓΡ. Π. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ : ΣΚΙΤΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΜΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
- ΜΑΡΙΕΤΑΣ ΜΙΝΩΤΟΥ : ΔΙΠΛΑ ΣΤΟ ΠΗΓΑΔΙ (διήγημα)
- ΕΛΕΝΗΣΡΩΤΑ : ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΕΣ (διήγημα)

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Λόγια και πράγματα. — Γύρω από τα βιβλία (Β. Ρώτας) —
Το Θέατρο (Δ Ροντήρης). — Οι νέοι στο θέατρο. — Ξένη ανευμα-
τική ζωή. — Περιοδικά κι' εφημερίδες. — Αλληλογραφία.

ΧΡΟΝΟΣ Β' — ΤΟΜΟΣ Γ'

Agfa

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΜΗΧΑΝΑΙ STANDARD

ΝΕΩΤΑΤΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ

ΤΕΛΕΙΑΙ ΚΑΙ ΕΥΘΗΝΑΙ

ΑΠΛΟΥΣΤΑΤΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ

ΑΡΙΣΤΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΗΣ ΑΠΟΔΟΣΙΣ

ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΘΗ ΠΛΕΟΝ

ἀπὸ ὅλης τῆς Κυρίας καὶ Δας διὰ τῆς χρήσεως τοῦ μόνου ἀβλαβοῦς
Ἀμερικανικοῦ Ἀντι-Ἰδρωτικοῦ

ODO - RO - NO

ἐπιτυγχάνουσι τὴν ἀπόλυτον καθ' αριότητα, τὴν ἀμεμτον ἐμφάνισιν τῶν
καὶ τὴν οἰκονομίαν ἐνδυμάτων τῶν. Πωλεῖται πικροῦ
Πώλησις Λιανική, καὶ **ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΩΣ** χονδρική
δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα

Καταστήματα ἀρωμάτων **Μ. Ν. ΜΑΤΣΟΥΚΑ**
Βουλῆς 14 τηλ. 13-45 ν. **ΑΘΗΝΑΙ**—Κανάρη 10 τηλ. 21 68

Η ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΟΥΦΜΑΝ

ΟΔΟΣ ΟΜΗΡΟΥ 8^Α

Προσφέρει εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν πλουσιωτάτην συλλογὴν ἐκ
15.000 τόμων, περιλαμβάνοντα τὰ ἀριστουργήματα τῆς παγκοσμίου φι-
λολογίας.

Η ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΟΥΦΜΑΝ

πλουτίζεται συνεχῶς δόσεων τῶν νεῶν ἐκδόσεων

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΟΜΟΣ—Γ' ΑΡΙΘ. 5—(29)

16 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1923

Ο ΦΡ. ΛΕΜΠΑΧ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΤΟΥ

ΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ

RICHARD MUTHER

Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΛΕΜΠΑΧ

«Αν θέλη, μπορεί κανείς να κρίνει πολύ αυστηρά την τέχνη του δασκάλου που τόσο υμνήθηκε μία φορά. Και δεν είναι δύσκολο να βρή τον λόγο, γιατί τόσο γρήγορα κλονίστηκε ή φήμη του. Σήμερα γινήκαμε πολύ ευαίσθητοι για πραγματική πρωτοτυπία. Η εξωτερική ομοιότητα ενός νεώτερου μ' έναν πεθαμένο κλασικό δὲ μᾶς παρακινεί να τὸν βλέπουμε στὸ ἴδιο σκαλί. «Κάθε ἐποχὴ μετὰ τὴν τέχνη της». Ἐπειδὴ οἱ παλιοὶ δασκάλοι ἦταν μεγάλες πρωτότυπες μεγαλοφυΐες ποὺ εἶχαν διαφορὰ ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλον, ἔτσι πρέπει κι' ἕνας νεώτερος να δώσῃ κάτι δικό του ἅμα ἔχει τὴν ἀξίωση να περάσῃ γιὰ μέγας καλλιτέχνης. Τὶ δικό του ἔχει ὁ Λέμπαχ; Τὶ δίνει στὰ ἔργα του τὴ σφραγίδα τοῦ νεώτερου; Εἶναι δύσκολο να τὸ πῆ κανείς. Κάτω ἀπὸ τὴν προστασία τοῦ Schack εἶχε μορφωθῆ σὲ ζωγράφο ἀντιγράφων ἀπὸ τοὺς καλλιτέχνες τοῦ 16ου καὶ 17ου αἰῶνα κι' ἔμεινε μαθητὴς τῶν κλασσικῶν αὐτῶν σ' ἄλλῃ του τὴ ζωὴ. Δὲν εἶναι ἀνάγκη να θυμηθῆ κανείς τὰ ἔργα ἐκεῖνα ὅπου παριστάνει ὠραῖες γυναῖκες ὡς Λαβίνια, τὸ κοριτσάκι του ὡς Ἀλφονσίνα Στρότση ἢ τὸν Παῦλον Χάυζε καὶ τὸ Franz Seitz ὡς εὐγενεῖς τῆς παλιᾶς Βενετίας. Κι' ὅταν ἀκόμη ἢ φορεσιά εἶναι μοντέρνα, κκτορθώνει, ὅπως ὁ ἴδιος λέει, να συνδυάζῃ τὴν φυσικότητα μετὰ τὴν τέχνη τῶν παλιῶν δασκάλων. Νομίζει κανείς πάντα, πὼς ἀκούει μέσα ἀπὸ τὸ τηλέφωνο τὴ φωνὴ κάποιου μεγαλύτερου. Τὴ μιά φορά στέκει πίσω του ὁ Βάν Ντάυκ, τὴν ἄλλῃ φορά ὁ Ρέυνολδς ἢ ὁ Γκαλνσμπορο καὶ τὴν ἄλλῃ καὶ μάλιστα τὸ πιδὸ συχνὸ ὁ Τιτσιανός, ὁ Τιντορέττο ἢ ὁ Ρέμπραντ. Αὐτοὶ τοῦ βάζουν τὸ μοντέλλο, τοῦ ἐτοιμάζουν τὰ χρώματτα. Ὁ Χέλφεριχ τὸν

(*) Ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Muther «Ἱστορία τῆς Ζωγραφικῆς».

ὠνόμασε μιά φορά Ἀχασθῆρο τῆς τέχνης, πνεῦμα τῶν μουσείων ποὺ ἔγινε πρόσωπο κι' ἔχει ἡλικία αἰῶνων. Καὶ κανένας ζώντας δὲν εἶναι «παλιὸς δάσκαλος» ἀτιμώρητα. Ὁ Λέμπαχ μάλιστα μετὰ τὸ να προσκολληθῆ σὲ πρόχειρα κλασσικὰ ἔργα κατώρθωσε να ξεφύγῃ τὴ μοίρα δλων τῶν νεωτεριστῶν, να μὴν τοὺς καταλαβαίνει ὁ κόσμος, ἀλλὰ μετὰ τὴν τεχνητὴ του μίμηση τῆς παλιᾶς τέχνης μ' ὄλο ποὺ αὐτὸς σπάνια ὑποστήριξε τὴν «Ἐταιρεία Ζωγραφικῆς» κατὰ λογικὴ μέθοδο, ἔκαμε τὰ ἔργα του να εἶναι μονάχα ραγισμένα ἐρείπια τὴν ἐποχὴ ποὺ θὰ μπορούσε πραγματικὰ να εἶναι ἕνας παλιὸς δάσκαλος. Ἐπειτα ψεύτισε τὸ χαρακτήρα τῆς ἐποχῆς μας, γιατί νεώτερος ἀνθρώπος τοὺς ἔκαμε ἀνθρώπους τῆς Ἀναγέννησης. Καὶ τέλος, ἐδείξε μετὰ τὴν προγονολατρικὴ μίμησή του πὼς στὸ δάθος εἶχε πιδὸ πολὺ τὸ ταλέντο ἑνὸς ἐπιδιορθωτοῦ εἰκόνων παρὰ ἑνὸς καλλιτέχνη.

Ἔτσι, ἀν τὸ «καλὸ» στὰ ἔργα τοῦ Λέμπαχ, δηλ. ἡ μουσειακὴ ὁμορφιά τῶν παλιῶν δασκάλων, δὲν εἶναι νέο, τότε τὸ νέο, ἐκεῖνο ποὺ τὸν διακρίνει ἀπὸ τοὺς παλιούς δασκάλους δὲν εἶναι καλὸ. Μερικοὶ κριτικοὶ κοίταξαν να δικαιολογήσουν τίς ἐλλείψεις τῆς τέχνης τοῦ Λέμπαχ, λέγοντας πὼς, ἀν δὲν ἦταν ἀνεξάρτητος στὸ τεχνικὸ μέρος ὅμως εἶναι γιγαντιαῖος στὴν πνευματικὴ ἀντίληψη. Μπορεῖ να τὸ πῆ κανείς αὐτὸ; Ἦταν ἀλήθεια avocat d' âmes, ὅπως τὸν ὕμνοσαν πρωτύτερα; Ἕνα ἀνθρώπινο κεφάλι ἦταν πραγματικὰ γι' αὐτὸν «καθρέπτης τῆς ψυχῆς»; Ὁχι, δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀπατηθῆ κανείς. Ὁ Λέμπαχ ἦταν ἕνας μαθητὴς τοῦ Πιλότου. Τότε ἀγαποῦσαν τὴ ρητορικὴ χειρονομία καὶ τὸ παθητικὸ βλέμμα. Οἱ πολλοὶ Κολόμβοι ποὺ τοὺς γεννοῦσε κάθε καλλιτέχνης ποὺ ζωγράφιζε ἱστορίες ἐδι-

Φ. ΛΕΜΠΑΧ

Φ. ΛΕΜΠΑΧ : ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΟΜΜΣΕΝ

ναν σ' ὄλους τοὺς ἀνθρώπους μάτια ποὺ ἔχει μονάχα ὅποιος στὴν τύχη ἀνακαλύψει τὴν Ἀμερικὴ. Ὁ Λέμπαχ μάλιστα εἶχε ἀποφύγει πολὺ φρόνιμα «τὴν πομπώδη χειρονομία τῆς ψεύτικης εὐπρέπειας». Σπάνια δρίσκομε ἐπιδεικτικὲς χειρονομίες καὶ μανδῦες μετὰ μεγαλοφυᾶ ριγμένους στοὺς ὤμους. Εἶχε ὅμως κι' αὐτὸς τὴν ἀδυναμία του. «Ἐδάξε στὰ ἔργα του μυροῦδιὰ μετὰ σημασία». Τὸ περὶ φημο μάτι τῶν ἀνθρώπων προδίνει τὴ σχολὴ τοῦ Πιλότου. Σὲ μιά ἐκθεση τῆς Δρέσδης ἦταν μιά φορά προσωπογραφίες τοῦ Λέμπαχ κοντὰ σὲ μερικὲς παλιῶν δασκάλων. Ἔκει ἔβλεπες πόσο διακριτικοὶ ἦταν οἱ παλιοὶ, πὼς σὲ κάθε καινούργιο πορτραῖτο εἶχαν να λύσουν κι' ἕνα καινούργιο ψυχικὸ πρόβλημα. Ὁ Λέμπαχ ζωγράφιζε μιά φορά τὸν ἑαυτό του μετὰ ἱπποτικὴ φορεσιά παλιῦ βενετσιάνου, ὅπου μέσα ἀπὸ τὰ περὶ φημα ματογιάλια ποὺ τὰ πῆρε ἀπὸ τὸ Ρέυνολδς μᾶς σουβλίζει μετὰ τὸ δυσόλινο μάτι του, σὰ ναθελε να ὑπνωτίσῃ κανέναν Τορο ἢ σὰ να μπορούσε να διαβάσῃ τὸ κάθε τι ποὺ κρύβεται στὰ βάθια τῆς ψυχῆς μας.

Ἔτσι τὸν εἶδαν μιά φορά στὸ χορὸ ποὺ κοίταξε ἴσια καὶ ζωηρὰ μιά νέα κυρία. Ἐκείνη δυστυχῶς δὲν ἤξευρε ὅτι τὴν εἶχε ἐπι-

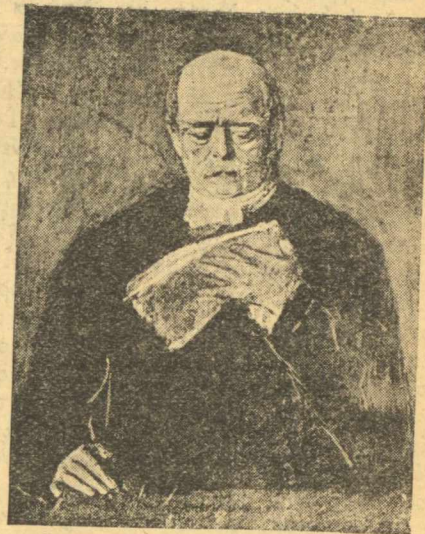
τύχει ἡ ἀχτίδα ἑνὸς καλλιτεχνικοῦ ματιοῦ καὶ γύρισε ἄλλοῦ μετὰ τὴν παρατήρηση: «σαχλὸς». Κι' ἅμα ἰδῆ κανείς πολλοὺς Λέμπαχ (δηλ. εἰκόνες του) τὸν ἕνα κοντὰ στὸν ἄλλο, θάχῃ τὴν ἴδια ἐντύπωση. Ὅση ἐπιτήδευση κι' ἀν ὑπάρχῃ σ' αὐτὲς τίς προσωπογραφίες αἰσθάνεται κανείς μέσα του πόσο ἐξωτερικὸ εἶναι τὸ σχῆμα ποὺ ἐτοιμάζει γιὰ να δάλλῃ ἐκεῖ καὶ να ἐρμηνέψῃ τοὺς μεγάλους ἀντρες' αἰσθάνεται κανείς, πὼς δλοὶ αὐτοὶ ἔχουν τὴν ἴδια ψυχὴ, πὼς τὸ μάτι δλωνῶν εἶναι ἕμοιο. Πάντα θέδαια εἶσκει «τὸ χτυπητὸ σημεῖο.» Μὰ αὐτὸ εἶναι ἕνας κοινὸς, πολὺ πρόχειρος, ὀλότελα φτηνὸς χαρκτηρισμός. Ὁ Παῦλος Χάυζε φυσικὰ εἶναι ὁ αἰθέριος ἰδεαλιστής. Ὁ Μόμμσεν, ὁ θαθὺς ἐρευνητής, πρέπει να μᾶς τρυμμεν, ὁ θαθὺς ἐρευνητής, πρέπει να μᾶς τρυμμεν, ὁ θαθὺς ἐρευνητής, πρέπει να μᾶς τρυμμεν μετὰ τὰ μάτια του. Ὁ Νάνσεν βλέπει σὰ ν' ἀνακαλύπτῃ τὸ ὄρειο πόλο. Ὁ Γιόχαν Στράους κοιτάζει μπροστὰ του σὰν ἡ ἀγία Καικιλία μετὰ πλατεῖα ἀνοιγμένα μάτια, σὰ νακούγε μιά οὐράνια συναυλία. Ὁ διωγμένος Μπίσμαρκ πρέπει να μᾶς μεταλλοχολικός. Ὁ ὕπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν Μικουὲλ πρέπει να κοιτάξῃ, σὰ να μπορούσε να δῆ ἴσα μέσῃ στὴν τσέπη μας ἀνάμεικτὰ ἀπὸ τὰ παντελόνια μας. Καὶ στὸν κάθε ἐμπορικὸ σύμ-

βουλο φώναζε : «νάχετε πνεύμα, παρακαλώ. Δὲ θέλω νὰ λὲν οἱ μεταγενέστεροι πὼς θάλατε τὸ Λέμπαχ νὰ σᾶς ζωγραφίσῃ καὶ πὼς δὲν εἶχατε πνεύμα.» Μονάχα μὲ θεατρικὸ τερτίπι καὶ ὑπογρυμμιζοντας χοντροκομμένα κι' ἐνοχλητικὰ πετύχαινε ὁ Λέμπαχ τὴν «ψυχικὴ ἐντύπωση» τῶν εἰκόνων του. Τὰ πορτραῖτα τοῦ Λάιμπλ καὶ τοῦ Τρόμπερ, τοῦ Καλκρόυτ καὶ τοῦ Λίμπερμαν μᾶς εἰδειξαν ἀπὸ τότε πόσο ἀφύσικα ἦταν τὰ ἔργα τοῦ δοξασμένου γοητευτῆ τῶν ψυχῶν. Ἡ θεατρικὴ του ἀπόδοση εἶναι τόσο δυσάρεστη ὅσο καὶ ἡ καστάνη λάμπη τοῦ χρώματος. Καὶ τὰ πιαστὲλ του μὲ τὰ χιλιουσυνειθισμένα τους παιχνίδια ἔβαλαν μερικὸς θαμποὺς τόνους στὸ φωτιστέφανο ποὺ ἔλαμπε μιά φορά γύρω στ' ὄνομα του. Μολαττοῦτα δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμε ὅτι ὁ Λέμπαχ εἶχε μεγάλη σημασία. Ὁπωσδήποτε εἶναι πολὺ περίεργο ὅτι στὸ 19ο αἰῶνα ἦταν ἓνας καλλιτέχνης ποὺ δὲ ζωγράφιζε μονάχα εἰκόνες στὸ στῦλ τοῦ Τεττιανού, μὰ ἔκανε κύβλας τῆ ζωῆ ἐνὸς ἀνθρώπου τῆς Ἀναγέννησης. Κανένας ζωγράφος τῆς ἐποχῆς μὲς ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Μάκκαρτ, δὲν ἀπόχτησε τόση δύναμη. Κανένας ἢ ζωῆ

δὲν εἶχε τέτοια ἡγεμονικὴ λάμπη. Καὶ πῆρε τὴ θέση αὐτῆ, γιατί δὲν ἦταν μονάχα ζωγράφος, ἀλλὰ ἴσια ἴσια μιά δυνατὴ, αὐτεξούσια προσωπικότητα ποὺ ἔλα τὰ δαμάζει. Εἶχε τὴ δύναμη ἔλα νὰ τὰ θγάξῃ πέρα. Σ' ἔλα τὰ ζητήματα ὑπαγόρευε τὴ θέληση του. Ἦταν στιγμὲς ποὺ κυρίαρχος τοῦ Μονάχου δὲν ἦταν ὁ ἡγεμόνας Λουϊτπόλδος, ἀλλὰ ὁ Λέμπαχ. Κι' ἡ λάμπη αὐτῆ τῆς προσωπικότητάς του ἀνάγκαιζε καὶ τοὺς καλλιτέχνες ποὺ αἰσθητικὰ ἦταν διαφορετικοὶ ἀπ' αὐτὸν νὰ τὸν ἀκολουθοῦν. Τὸ ὄνομα Λέμπαχ νὰ ἔλεγε, ἦταν τὸ ἴδιο σὰ νὰ σήκωνες μιά σημαία, τὴ σημαία ἐλευθέρης, ἀνεξάρτητης τέχνης. Στὸ 19ο αἰῶνα ἔδειξε ἀκόμα μιά φορά τί μπορεῖ νὰ εἶναι ἓνας καλλιτέχνης. Ἡ ζωῆ του ἦταν σὰν μιά ἡχώ τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ποὺ ὁ Κάρολος ὁ Ε' ἔσκυβε νὰ σηκώσῃ τὸ πινέλο τοῦ Τεττιανού. Καὶ τέλος ἔκαμε καὶ ζωγραφιὲς ποὺ τὰ τοῦ ἀσφάλιζαν ἓνα σπουδαῖο ρόλο στὴν ἐξέλιξη τῆς νεώτερης τέχνης, ἀν ὁ ἀρχαιολογικὸς χαρακτήρας τοῦ ταλέντου του δὲν τὸν ὠδηγοῦσε σὲ ἄλλους δρόμους. Ἡ ἐκλεση μάλιστα, ποὺ ὀργανώθηκε ἓνα χρόνο ὕστερα ἀπὸ τὸ ἄνατό του ἀπὸ τὴ Sezession τοῦ

Φ. ΛΕΜΠΑΧ : Ο ΛΟΥΔΩΙΚΟΣ Α. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΒΑΒΑΡΙΑΣ (Πατὴρ τοῦ Ὀθωνος τῆς Ἑλλάδος)

Φ. ΛΕΜΠΑΧ : Ο ΚΟΜΗΣ ΒΙΣΜΑΡΚ.

Μονάχου, μᾶς διαφώτισε παραπολὺ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη. Μιά φροντισμένη ἐκλογή μᾶς παρουσίασε ἐδῶ προσωπογραφίες ποὺ δὲν εἶχαν τὴ γνωστὴ του ἀδυναμία νὰ θάξῃ πικροῦ, «ὑπερβολικὸ πνεῦμα». Ἐόλεπε κανεὶς ὅτι ὁ Λέμπαχ στὴν ἀρχὴ ἦταν προσωπογράφος μὲ πολὺ λεπτὸ αἰσθημα. Ἐξακριβώσαν μάλιστα ὅτι κι' ἀργότερα πολλὰς φορές εἶχε αὐτὴ τὴν ἀπλότητα καὶ φυσικότητα. Οἱ προσωπογραφίες τοῦ ζεύγους Bernheimer, ποὺ ζωγράφιζε ἓνα χρόνο πρὶν πεθάνῃ, δὲν ἦταν κατώτερες σὲ ἀνεπιτήδευτη πραγματικότητά ἀπὸ τὰ πορτραῖτα τοῦ Klenze, τοῦ Busch καὶ τοῦ Liphart, ποὺ ἀνήκουν στὴν ἀρχὴ τοῦ σταδίου του. Τὸ μεγαλύτερο ἔμως ἔαφνισμα μᾶς ἔδωκαν τὰ ἔργα ποὺ ἦταν ἔξω ἀπὸ τὸ συνειθισμένο πεδίο τῆς δράσης τοῦ καλλιτέχνη. Ἐὼς τώρα ξαίρανε τέτοιες εἰκόνες μονάχα τὸ νεα-

ρὸ βοσκὸ τῆς Schaeckgalerie τοῦ Μονάχου καὶ τοὺς χωρικούς ποὺ φεύγουν τρέχοντας μπροστὰ σὲ μιά κακοκαιρία στὸ Μουσεῖο τῆς Magdeburg. Στὴν ἐκθεση τοῦ Μονάχου μαζεύτηκαν κι' ἄλλες σκορπισμένες σὲ ἰδιώτες. Μποροῦσε νὰ θαυμάσῃ κανεὶς τοπεῖα καὶ μελέτες ζώων ποὺ περνοῦσαν γιὰ ἐργασίες ἐνὸς νεώτερου μὲ τὸ φρέσκο κι' ἀνοιχτόχρωμο τόνο τους. Ὁ Λέμπαχ ἀγαποῦσε τότες (1855-1860) μιά σταχτοπράσινη κλίμακα τόνων ποὺ καὶ σήμερ ἀκόμα μαγεύει. Ἐγνώριζες ἐκεῖ καὶ εἰκόνες χωρικῶν ὅπου μὲ τέτοια ἀμεσότητα καὶ μὲ τόσο γερὸ ὠρατο χρῶμα ἦταν θαλμένα στὸν πίνακα ἀτόφια κομμάτια φύση, ὥστε δὲ σοῦ θύμιζαν καθόλου τὸ Λέμπαχ μὲ τίς γλυκάδες του, ἀλλὰ σχεδὸν σοῦ φέρνανε στὸ νοῦ ἐργασίες τοῦ Gustave Courbet.

Μετάφραση : Δ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΟΜΗΝΥΜΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ὁ Γαλλὸς ἀναψε δεύτερο τσιγάρο καὶ σόπασε. Εἶχε ἀρχίσει νὰ μοῦ διηγίεται τὴ ζωῆ του ἀπὸ τότε ποὺ χωρίσαμε καὶ ἡ ἐξιστόρηση τοῦ θανάτου τῆς ἀδελφῆς του, μιάς χαριτωμένης κοπέλλας ποὺ πέθανε πᾶνω στὴς ζωῆς της τὸ λουλούδισμα, τοῦ εἶχε κοστίσει πολὺ, τὸν εἶχε κάνει πολὺ νὰ πονέσῃ. Τὰ μάτια του ἦταν ἀκόμη ὑγρὰ. Καὶ παρακολουθοῦσε θαρρεῖς ταξιδεύοντας τὰ γαλάζια δαχτυλίδια, τοῦ καινοῦ ποὺ φεύγανε γοργὰ τὸ ἓνα πίσω ἀπὸ τ' ἄλλο.

Ὅταν συνῆθε κάπως καὶ πέταξε τὸ τσιγάρο ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ τοῦ καίῃ τὰ δάχτυλα, συνέχισε τὴν ἱστορία του μὲ φανὴ βαθειά, ποὺ ἐμοιαζε νάρχεται ἀπὸ τὰ βᾶθη μιάς ἀρύσσου, ἀπὸ ἄλλοτε κόσμο. :

«...Μετὰ τὸ θάνατο τῆς ἀδελφῆς μου, καθὼς ξαίρεις, ἡ μητέρα μὲ τ' ἄλλα τὰ παιδιά, φύγανε γιὰ τὴν ἐξοχὴ κι' ἔτσι στὸ σπίτι μείναμε ὁ πατέρας, ἐγὼ κι' ἡ γυναίκα μου ἢ Ροδόπη μὲ τὸ μικρὸ μας παιδί. Περνοῦσαμε τίς ὥρες μας ὅπως μποροῦσαν νὰ

τίς περιᾶνε ἀνθρωποὶ λυπημένοι ποὺ εἶχαν πρόσφατη μέσσ στα μάτια τους, τὴν εἰκόνα τοῦ θανάτου. Μιλοῦσαμε ὅλο γιὰ τὴν πεθαμένη μας ἀδελφή. Θυμόμαστε τὸνα καὶ τᾶλλο χάρισμά της, τὴν τρυφερὴ τῆς ψυχῆ, τὰ τελευταῖα τῆς λόγια καὶ ὅλο δακρύσαμε καὶ κλαίγαμε ὁ ἓνας κρηφὰ ἀπὸ τὸν ἄλλον γιὰ νὰ μὴ δυναμῶνῃ ὁ καῦμος κι' ἡ πίκρα στὰ φανερά.

Τὸ βραδάκι, ποὺ ἔκανε ζέστη ἀρκετὴ, ἀπὸ τὴν πυράδα τοῦ ἡλίου ποὺ τὴν κρατοῦσανε καὶ μετὰ τὸ βασίλειμα τὰ γειτονικὰ μαρμαρίνα σπίτια, παίχναμε τίς καρτέκλες καὶ βγαίναμε στὸ μπαλκόνι. Ἡ Ροδόπη πότιζε τὰ σπαράγγια καὶ τίς μπιγόνιες, καὶ τὸ καστανόχωμα σκορποῦσε φρέσκοποτισμένο, μὴν εὐχάριστη μυρωδιά. Ὅταν δὲ μιλοῦσαμε, πάλι ἐννοεῖται γιὰ τὴν πεθαμένη ἀδελφή, ἀκουγότανε τὸ τσᾶκ—τσᾶκ ἀπὸ τοὺς σπόρους τοῦ πεπονοῦ, ποὺ τοὺς ἀρμύριζε μὲ λίγο ἄλατι ἢ Ροδόπη καὶ μᾶς τοὺς σερβίριζε σχεδὸν κάθε βράδυ, μετὰ τὸ φαῖ, στὸ

μπαλκόνι. Είτανε η μοναδική μας διασκέδαση αυτό, αν μπορούσαν να χωνε δηλαδή καμιά διασκέδαση άνθρωποι πονεμένοι και βαρυστοιμένοι από τη ζωή.

Έτσι σχεδόν πέρασε ολόκληρο το καινούριο, ανάμεσα στις γλάστρες του μπαλκονιού και στις χαλασμένες πλάκες ενός φωνογράφου που έπιελενε ίσαμε κει τη βραχνιασμένη του φωνή. Στις έντεκα λέγαμε την καληνύχτα στον πατέρα, του φιλούσαμε το χέρι και αποτραβιόμαστε στην κάμαρά μας, που συνώρευε με το σαλονάκι του σπιτιού με μιὰ μεγάλη τετραφυλλη πόρτα, που έμεις άνοιγαμε μόνο και είχαμε για χρήση τα δύο της μεσαία φύλλα.

Το σαλονάκι μας, όταν ζούσε κι' η μακαρίτισσα αδελφή μου,—τό θυμάσαι, αλήθεια;—είχε μιάν όψη χαρούμενη μολονότι τα έπιπλά του δεν είτανε από τα μοντέρνα, να πούμε. Τα δύο κίτρινα, παίζανε πάντοτε, σχεδόν έλες τις ώρες πιάνω' τότε η μεγάλη γυμνάσματα και κλασική μουσική και τότε η μικρότερα, η χαριτωμένη μας που χάσαμε, κομμάτια της τελευταίας μουσικής παραγωγής, τραγουδάκια από όπερέττες, πεταχτά και δλόδροσα, κι' ένα σωρό χορούς που τους έπαιζε χορεύοντας πάνω στο ταμπούρε του πιάνου. Ολόκληρο το κομάκι της ηηδούσε, λύγιζε, χόρευε θαρρείς, και τα ποδαράκια της τα φτερωτά δώς του και χτυπούσανε με δύναμη τα πεντάλια. Όταν όμως πέθανε η αδελφή, το πιάνο κλειδώθηκε και το κλειδί το πήρε η άλλη αδελφή μου η μεγάλη, στην έξοχη. Τίποτε άλλο δεν άλλαξε θέση από το σαλονάκι μας εκτός από τις κουτίνες που τις είχανε ανεβάσει και διπλώσει σε χασεδένια πανιά για τη σκόνη, Τ' άλλα, όπως σου είπα, μείνανε στη θέση τους. Η φωτογραφία της μητέρας επάνω από το πιάνο και στα δεξιά της προς το μέρος του τοίχου, που συγκοινωνούσε με την τετραφυλλη πόρτα, μιὰ μεγάλη προσωπογραφία του πατέρα, καμωμένη άπόναν καλό ζωγράφο, τότε που είτανε στις δόξες του και στις λεβεντιές του, όχι περισσότερο από τριανταπέντε χρονών, με κατάμαυρα μαλλιά σαν κοράκι, και μ' ένα όμορφο φαλλιδισμένο μουσάκι που μου θυμίζει στο σύνολό της κάποιο πορτραίτο του Αλφόνσου Νταντέ.

Το άπόγεμα τις περισσότερες φορές, όταν μάλιστα κοιμότανε το μικρό, το περνούσαμε, έγω μ' ένα βιβλίο κι' η γυναίκα μου μ' ένα

κέντημα στο σαλονάκι. Δεν ηηγαίναμε, καθώς σουπα πουθενά. Δεν είχαμε κέφι για τίποτε. Και άφου έγω, δεν μπορούσα από τη δουλειά μου που μου άπασχολούσε όλο το πρωί, να τους πάω σε καμιάν έξοχη, το ρίχναμε ραχατεύοντας μέσα στο σπίτι. Παραθερίζαμε μαζί με τον πατέρα μέσα σ' αυτό. Κ' είτανε καθώς μās έλεγε, η καλύτερη έξοχη που διαλέξαμε. Είχαμε κρύο νερό παγωμένο και ξάπλα, κατά θέληση. Αιτά, να πούμε, είτανε τα μόνα μας άστειά, μαζί με τα πρώτα λογάκια που άρχίναμε να λέη το μωρό—γιατί πάντα το μυαλό μας ταξίδευε στην πλανεμένη μέσα στο Άπειρο ψυχή.

Ένα βράδυ, που το μωρό είτανε λιγάκι κακοδιάθετο, περισσότερο από τις ζέστες του τρυγητή που είχανε φουντώσει στα γεμάτα κείνες τις μέρες παρά από καμιάν άλλη άρρώστεια, είχαμε φύγει από τη συνειθισμένη μας ώρα, και όταν πέσαμε να κοιμηθούμε δεν μās έπαιρνε ύπνος. Για να μην άρχίσουμε πάλι να λέμε για την πεθαμένη αδελφή πιάσαμε «κουβέντες άδιαφορητες», καθώς της λέει το ταίρι μου, ζητήματα που θα μās κάνανε άλλωστε να κοιμηθούμε άμέσως, μόλις τ' άρχίσαμε. Όμως, όσο και να μην το θέλαμε, γυρίσαμε άθελα και πάλι στα δικά μας ζητήματα, της τρυχούμενης ζωής, που είχαμε τόσα να πούμε. Κοντά στις δυό, που έδωσε ο Θεός να μās στείλη τον ύπνο, ξεπεταχτήκαμε από έναν κρότο δυνατό που άκούσαμε στο σαλόνι, έτσι, σ' νάπεσε κανένα αντικείμενο, που χτύπησε πρώτα με κρότο στο πιάνο κι' ύστερα κύλησε στο πάτωμα. Άνάψαμε το γκάζι. Η μεγάλη προσωπογραφία του πατέρα, είτανε πεσμένη καταγής: Κοιταχτήκαμε, χωρίς να πούμε λέξη. Το σύρμα που την κρατούσε και κρεμότανε, είχε κοπεί στα δύο. Το τελάρο της κορνίζας είχε σπάσει. Η προσωπογραφία εύτυχώς άπείραχτη. Ήρεμα, μ' εκείνο τό άρχοντικό ύφος και με το μουσάκι και τα κατάμαυρα μαλλιά, που μου θυμίζανε Ντωντέ, μās κοιτούσε γαληνεμένα, σ'ά να μην είχε συμβεί τίποτε.

—Είναι κακό πολύ κακό, αυτό που έγινε. Μην πής του πατέρα, λέξη, μου είπε η Ροδόπη που σαν γυναίκα, είχε κι' αυτή κάποιες δεισιδαιμονίες που έγω δεν της παραδεχόμουν.

Δεν είπαμε λοιπόν τίποτα στον πατέρα, μονάχα την άλλη μέρα το πρωί κοιτάγαμε

να σιάξουμε όπως—όπως την εικόνα και να την κρεμάσουμε στη θέση της. Κι' εξακολουθήσαμε τη ζωή μας, όπως πρώτα. Ποτίσαμε τα λουλούδια κάθε δειλινό, σπάζαμε σπόρους μετά το φαί, και παραθερίζαμε στο σαλονάκι του σπιτιού μας με κλεισμένα τα παράθυρα για να μη γίνεται άντηλιά.

Πριν όμως τελειώσει το καλοκαίρι, ο άγαθός Άγγελος που προστατεύει τη φραμελιά μας, έδωσε να μās χαρίση και άλλη χαρά που δεν την περιμέναμε. Χάσαμε το άγγελοῦδι μας, μέσα σε λίγες μέρες, από όξειά έντερίτιδα, που είτανε σχεδόν επιδημία τότε στα μωρά.

Ο καύμος αυτός που ήρθε άμέσως μετά τον άλλοτε, πριν άκόμη σαραντίσει η αδελφή μου, μās άφάνισε. Είτανε το πρώτο βλαστάρι μέσα στο σπίτι μας, από την καινούργια να πούμε, γενιά. Το πρώτο άγγονάκι, το πρώτο χαμόγελο μιās νέας ζωής. Και τότε, πάλι, σε μιάν ώρα βαρειάς άπελπισιάς, η Ροδόπη που είχε κάτι προαισθήματα και όπτασίες παράξενες, μου είπε πως όταν άρρώστησε το παιδί,—ναί, σου το λέω, κι' ανατριχιάζω!—είδε ψηλά, στην κορυφή του καρδένιου μπουφέ, ένα μικρό καφετί κασσάκι, έτσι για μιὰ στιγμή, ένα όραμα φευγαλέο, που σβύνει.

Δεν ξαίρω, γιατί, άκούγοντας εκείνα τα λόγια, θυμήθηκα τα λόγια που μου είπε τότε που έπαισε το κάδρο του πατέρα. Και περίμενα κάτι κακό από τότε, κάποιο καινούριο μικρό μήνυμα ν' άρθη.

Και δεν άργησε να φθάση το θλιβερό μαντάτο, στην άπόμερη φωλίτσα που είχαμε μαζευτή μετά τον θάνατο του μικρού μας παιδιού, άφήνοντας το σπίτι και το σαλόνι που δε μās χωρούσε πιά ύστερ' από τη νέα μας συμφορά.

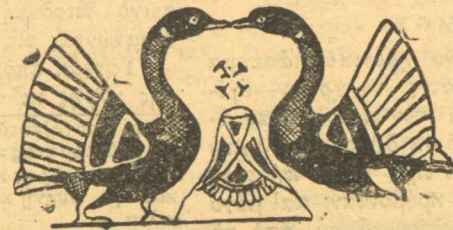
Και το μαντάτο αυτή τη φορά είτανε σαν ένα όνειρο που ηήγαινε να ξεδιαλυθη. Ένα δειλινό του Μάρτη με φωνάξανε γρήγορα από το σπίτι μας να πάω εκεί. Ο πατέρας μου παρήγγειλαν, είναι άσχημα. Δεν κάθησα να πολυεξέτασω τι τρέχει. Πεταχτήκα σαν πουλί. Τόν είχε βρει κάτι σαν συμφορηση στο γραφείο και μās τον φέρανε με τ' αυτοκίνητο, μέσα σ' ένα πρόχειρο φορείο. Το μικρό προμήνευμα αλήθευε. Ο νοικοκύρης θάφευγε από τη θέση του.

Η φωτογραφία που είχε πέσει το μαρτυρούσε ολοφάνερα αυτό.

Σε τρεις μέρες ήρθε δεύτερη προσβολή στον πατέρα και τον έχασαμε μεσ' από τα χέρια μας, χωρίς να το νοιώσουμε καλά—καλά. Το κακό τρίτωνε αυτή τη φορά και γρήγορα μάλιστα, μέσα σ' έννια μήνες. Και τα μυριστικά του καινούριου μας σπιτιού που τώρα, μόλις παίρνανε ν' άνθίσουν με τον έρχομό του Μάρτη, ξαναγείρανε μαραμένα κι' εκείνα.

Ο στύλος του σπιτιού είχε πέσει, όπως τότε το κάδρο του, που χτύπησε πρώτα στην κορνίζα του πιάνου κι' ύστερα κύλησε στο πάτωμα με κομμένο στη μέση το σύρμα.

Έδώ σταμάτησε ο φίλος μου ο Γαληνός την ιστορίαν της ζωής του για κείνο το βράδυ. Όσα μου είχε πει, τον έδειχναν στα μάτια μου σαν έναν κνηνημένο από τη Μοίρα άνθρωπο που δεν είχε άλλο να διηγηθη παρά βάσανα, πόνους και πίκρες. Το πρόσωπο του έδειχνε με τις βαθιές του ρυτίδες πόσο τον είχαν κουράσει κι' αυτά που μās είπε. Έμοιαζε με τον ήρωα του Μαιτερλικ που ζητούσε να ήσυχάση για πάντα. Ξαναζωντάνευε κάποιες άρχαίες τραγωδίες, ο φτωχός μου φίλος.

ΓΑΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΕΡΑΣΟΥΝΤΑ

ΤΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ

Τις Κυριακές και στα πανηγύρια μαζεύονταν οι νιές και τα παλληκάρια στο χορταριάσμενο χοροστάσι της εκκλησιάς με τα γονικά τους. Εκεί γίνονταν το νυφopάζαρο. Κι' αμ' «ἀγαπούσαν» οι νιοί—οί κοπέλλες δὲν είχαν τὸ δικαίωμα—στέλνανε ἕνα ἢ μιὰ συγγενή τους στὶς κόρες και τὴ ζητοῦσαν. Ὁ πατέρας ἔπαιρνε τυπικά μιὰ προθεσμία 8—10 μέρες με τὴν πρόφαση νὰ σκεφτῆ γιὰ τὸ συνοικέσιο μιὰ οὐσιαστικά γιὰ νὰ παρασκευαστῆ γιὰ τὸ γάμο· ἦτανε σπάνιο πράμα νὰ γυρίσουν πίσω τὴν «τύχη τους». Τοὺς εἶχε γίνει σὰν πρόληψη. Ὑστερα ἀπὸ τὸ πέρασμα τῆς προθεσμίας ὁ προξενηγὴς ξαναπήγαινε «γιὰ τὴ λογοῦ τὸ πάρσιμον». Δίνονταν ὁ λόγος· ὀρίζανε στερνὰ τὸν καιρὸ γιὰ τ' ἀρχωνιάσματα. Ἡ κόρη ἔλο τὸ διάστημα τῆς ἐπίσκεψης ἔμενε στὰ κρυφά. Ἐδγαινε μονάχα μιὰ φορὰ ὕστερα ἀπὸ τὴ «λογοδοσία» κι' ἔδγαζε γλυκὸ ἀπὸ τοὺς καινούργιους συγγενεῖς τῆς. Ὁ προξενηγὴς, καμιὰ φορὰ κι' ὁ μελλούμενος πεθερὸς ἔρριχναν στὸ δίσκο τῆς κόρης χρυσὰ φλουριά ἢ δαχτυλίδι με πέτρα, ἀνεπίσημο. Αὐτὸ ἐσήμαινε τὴν ἐπισφράγιση τοῦ συνοικέσιου. Ἀργότερα, σὲ μιὰ ἑβδομάδα τις πιότερες φορὰς, ἐγίνονταν οἱ ἀρραβῶνες, «τὰ σουμαδέματα» με παπὰ καὶ δαχτυλίδι. Τὰ βράδια συνήθως, Κι' ἀκολουθοῦσε γλέντι ὡς τὸ πρῶτ.

II

Ο ΓΑΜΟΣ

Ὑστερα ἀπὸ ὀρισμένο χρονικὸ διάστημα—ποὺ δὲν περνοῦσε ποτές τὸ χρόνο—ἐγίνονταν οἱ γάμοι. Ὅλον τὸν καιρὸ ἦταν ἀπαγορευμένο στὸ γαμπρὸ νὰ δῆ τὴ διαλεχτή του καὶ νὰ μιλήσῃ μαζί τῆς. Ὅταν πῆγαινε σπιτί τῆς γιὰ ἐπίσκεψη κρύβονταν· καὶ μόνο τὰ γέλοια τῆς ἀκουε κἄπου-κἄπου ἀπὸ τὰ διπλανά δωμάτια. Παράξενο θὰ μοῦ πῆ-

τε, τὸ μαντεύω. Τί νὰ γίγῃ ὥστόσο ; Ἐχουνε, βλέπετε, κι' οἱ τόποι καθὼς κι' οἱ καιροὶ τὰ παράξενά τους.

Τὴν ἡμέρα τῶν γάμων εἶχανε ἀποκλειστικὸ δικαίωμα νὰ τὴν ὀρίζουνε οἱ συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ. Εἰδοποιοῦσαν τὸ σπιτί τῆς μελλονύμφης μιὰν ἑβδομάδα νωρίτερα. Ὁ γάμος ἐγίνονταν πάντα, σὰν καὶ σήμερα, Κυριακῆ. Τὴν Πέμπτη πρὸ τοῦ γάμου πῆγαιναγ ἀπ' τοῦ γαμπροῦ στὸ σπιτί τῆς νύφης καὶ κάναγε τὸ «σίνιαγμα, δάψιμο τῶν μαλλιῶν τῆς κόρης με κινα' τὸ ἔθιμο εἶναι τούρκικο. Στὸ σίνιαγμα λέγαν καὶ δίστιχα σὰν αὐτά:

Ἄστρα τὸ φέγγον α) πετ' ἀπὸν τὸν κόπον ἀτ' [μὴ χάνει] τ' ἐμόν τὸ ξανθὸν τ' ἀρνόπομ' τὸν τόπον ἀπ' [πιάνει...]

Καλομηνα¹ τὰ πρόγατα² ἐφτᾶνε μπέα³ μπέα⁴ ἐγὼ-ν-ἐσὲν θὰ παίρω σε τὴ μάννα σ' δέβα⁴ πὲ⁵ ἄ

Τὴν ὥρα ἐκεῖνη τὴ χαρμόσυνη κρτοῦσε συνήθεια νὰ κλαίῃ ἢ κόρη.

Τὴν παραμονὴ τῶν γάμων τὸ Σάββατο, ὁ γαμπρὸς ἔστελνε τις ἀδελφές του ἢ, ἂν δὲν εἶχε, στενές συγγενεῖς του κόρες, στοῦ πεθεροῦ του νὰ πάρουν τὴ μνηστή του καὶ νὰ τὴν πᾶνε «σὸ λουτρὸν τῆ νύφης». Με τὴ νύφη ἔμπαινε στὸ λουτρὸ μονάχα ἢ «τελιάκα» ἢ γυναίκα ποὺ θὰ τὴν ἔλουζε. Ἐνῶ οἱ ὄρατες συντρόφισσές τῆς τραγουδοῦσαν στὸ σκοτεινὸ ἀποδυτήριό τῆς διάφορα τραγούδια ἐξυμνώντας τις σωματικές τῆς ὁμορφιές.

Ὑστερα ἀπὸ τὸ λουτρὸ γύριζαν στὸ σπιτί τῆς νύφης κι' ἀρχίζε τὸ χτένισμά τῆς κά-

α) φέγγον (δ)=τὸ φεγγάρι.
 1) Καλομηνας = Μάης.
 2) πρόγατα = πρόβατα· γίνετ' ἐναλλαγῆ τοῦ «β» καὶ «γ», συχνῆ καὶ στὴ δημοτικῆ (βλέπω γλέπω κ.λ.π.
 3) Τὸ μπέα — μπέα τὸ βέλασμα τῶν προβάτων
 4) δέβα = διάβαινε, σύρε· 5) πὲ ἄ = πὲς το.

θονταν ἢ νύφη καταμεσῆς σ' ἕνα δωμάτιο καὶ γύρω τῆς δώδεκα παρθένες τῆς ἔλεγαν τραγούδια σὰν αὐτὸ.

1) Σὰ ψηλά τὰ παραθύρια ἐχτενίσκουντον ἢ κόρη ἐχτενίσκουντον ἢ κόρη μ' ἐλεφάντενον χτενάκιν μ' ἐλεφάντενον χτενάκιν, ἔπεσεν καὶ τὸ χτενάκιν ἔπεσεν καὶ τὸ χτενάκιν, ἔρπαξεν ἄ τ' ἀηδονάκιν ἔρπαξεν ἄ τ' ἀηδονάκιν καὶ σὸν βασιλέα πάει.

2) Αὐγὴν αὐγὴν ἐπέρασα κόρ' ἄ σὴν μαχαλάου ῥαμάδα εἶσεν ἢ πόρτα σ' κ' εἶδα τὴν ἀφεντιά σου. Εἶδα τ' ἀγγελικὸν κορμὶν σὴν κλίνεν τὸ κοιμᾶσαι σὴν κλίνην καὶ σὸ πάπλωμα σὰ ξέψιλα σεντόνια. Κερὶν βιστᾶ ἢ μάννα σου, λαμπάδα ἢ ἀδελφῆ σου καὶ πλέκνε τὸ ξανθὰ μαλλιά, τ' δλόχρυσα πλεξούδια Κ' ἢ κόρη-ν- ἀναστενάξεν κ' ἢ κόρ' ἀναστενάξε, Ἄντραν ἔξω σὴν ξενιτειάν καὶ δέκα χρὸνια κ' ἔρτα.

Αὐτὰ στὸ σπιτί τῆς νύφης. Στὸν γαμπροῦ ἀρχίζει τὸ ξύρισμα «με λύραν». Ἐνῶ λεύτερα παιδιὰ τραγουδοῦνε.

1) Ἐσειξεν τ' ἐναντὸ φτερόν χαμελάπερδικουλάριου σὸν οὐρανὸν ἀπάν'—λάμπεις γαμπρέ μου λάμπεις —λάμπεις νυφούλα λάμπεις —λάμπεις κουμπάρε λάμπεις.

2) Ἄκ' σον τοῦ γαμπροῦ μάννα τοῦ γαμπροῦ καλομάννα¹ ἄκσον κι' ἐργοῖκα ὄλα

Ντὸ ἔλεγέ σε ὁ γυιὸς σου τὴ Σουλτάν μπεη ὁ γυιὸς —Μάννα χάλα² σὴν τζέπην μου κι' ἔβγαλεν τ' ἄ- [νοιγάρια]³

κι' ἀνοιξον χρυσὰ σαντούκια, βγάλ' ἀργυρὰ τρά-πολα⁴

νὰ στολισκεται ὁ γυιὸς σου, τὴ Σουλτάν μπεη [ὁ γυιὸς.

Ἄπλωσον χρυσὰ δάχτυλα πιάσον τὴν περιστε- [ραν τὴν μακρέσαν τὴν φαρδέσαν, τὴν ἀπὸ λου- [τρὸν βγαλμένησσα.⁵

Ὑστερα ἀπὸ τὸ στόλισμα τοῦ γαμπροῦ καὶ τῆς νύφης ὁ γαμπρὸς με τὸν κουμπάρο τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους του πᾶνε γιὰ τὸ «νυφὸπαρμαν». Ἄν ἢ νύφη μένη στὸ ἴδιο χωριδ ἢ πόλη ὁ γαμοστόλος πάει με τὰ πόδια καὶ τὴν παίρνει γιὰ νὰ τὴν

¹ καλομάννα = γιαγιά.
² χάλα — βάνε. Τὸ ῥῆμα χαλάνω (χαλνῶ) στὴ φράση «χαλάνω σὴν τζέπην» ἔχει τὴ σημασία τοῦ ἀπλώνω, βάνω.
³ ἀνοιγάρια (ἀπ' τὸ ἀνοίγω = κλειδιά. ⁴ Τράπολα = ζουνάρια — ⁵ βγαλμένησσα = βγαλμένη.

πάη στὴν ἐκκλησιά· ἂν τύχῃ καμιὰ φορὰ νὰ εἶναι ἀπὸ ξένη πολιτεία ἢ χωριδ, πᾶνε καθάλλα στ' ἄλογα. Στὸ δρόμο οἱ πιὸ ζωηροὶ σταματιῦνε τὸ γαμοστόλο καταμεσῆς στὸ δρόμο κι' ἀρχινοῦνε τοὺς λεβέντικους ἀκρίτικους χορούς. Αὐτὸ γίνεταὶ πολλὰς φορὰς ὥσπου νὰ πάρουνε τὴν νύφη καὶ νὰ φτάσουνε στὴν ἐκκλησιά.

Στὴν αὐλόπορτα τῆς ἐκκλησιάς σταματοῦσε τὴ συνοδεία ἕνας νέος καὶ δὲν τὴν ἄφηνε νὰ μπεῖ ὥσπου νὰ τοῦ τάξῃ ὁ γαμπρὸς ἕνα τραπέζι ἢ ἕνα δῶρο ἀνάλογο.

Ἐγίνονταν ἔτσι ἢ στέψη καὶ γυρίζεν ἔπειτα ὁ γαμοστόλος στὸ σπιτί τοῦ γαμπροῦ. Ὁ χορὸς, τὰ τραγούδια ζωήρευαν στὸ γυρισμὸ. Οἱ πυροβολισμοὶ περισσεῦν. Στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ τοῦ τοῦ ἐρράντιζαν μ' ἀσημένια νομίσματα· καὶ καμιὰ φορὰ καὶ με ρύζι, σιτάρι σὰν εὐχὴ γονιμότητος.

Στὰ συγγενικά σπιτία ποὺ βρίσκονταν στὸ δρόμο τους ἀπὸ τὸ σπιτί ὡς τὴν ἐκκλησιά κι' ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά ὡς τὸ σπιτί—ἀλλάζαν δρόμο στὸ γυρισμὸ—τοὺς σταματοῦσαν καὶ κερνοῦσαν πιστὰ στοὺς ἄντρες, γλυκὰ στὶς γυναῖκες τῆς γαμήλιας συνοδείας. Τὸ συχνὸ-πυκνὸ αὐτὸ σταμάτημα καὶ κέρασμα ἔξω ἀπὸ τὰ συγγενικά σπιτία τὸ λέγαν «ἐξωπάτ'». Ἄς μὴ ξεχάσουμε πὼς ἀπὸ τις πλατειές πόριες καὶ τὰ ψηλά παραθύρια φώτιζαν με λαμπάδες καὶ φανάρια τὸ δρόμο τῆς χαρούμενης καὶ ζωηρεμένης συνοδείας, κι' αὐτὸ γιὰτὶ μετὰ τὰ στεφανώματα ἔπεφτε τὸ σκοτάδι.

Ὅταν ἢ νύφη ἔμπαινε γιὰ πρώτη φορὰ στὸ καινούργιο σπιτί τῆς χτυποῦσαν στὰ πόδια τῆς καὶ σπάζανε ἕνα πήλινο ἄγγετο με τὴν κατάρα νὰ σπάσουν σὰν κι' αὐτὸ τὰ κεφάλια ποὺ δὲν ἤθελαν τὸ συνοικέσιο ἐκεῖνο. Ἡ πεθερὰ φιλοῦσε τὸ καινούριο παιδί τῆς καὶ τοῦ ἔταξε ἕνα χωράφι, ἕνα πρόβατο, ἢ ἔτι ἄλλο.

Ἐμπαιναν ἔτσι στὰ δωμάτια ὅπου τοὺς περιμέναν τὰ στολισμένα τραπέζια. Οἱ ὀργανοπαῖχτες με τὸν κουμπάρο πῆγαιναν κι' ἔφερναν τὰ συμπεθερικά. Κι' ἀνθε τὸ γλέντι. Ζωντανέμες σελίδες τῆς ζωῆς τῶν Βυζαντινῶν. Ἀκρίτικοι χοροὶ καὶ τραγούδια, «λύρες» ἀρχαιοπρεπες, γραφικότητα στὸ ντύσιμο ἀκέρκρια Βυζαντινῆ.

Κι' ἕνας καλλιφωνος ἀρχίζε με συνοδεία τῆς λύρας νὰ τραγουδάῃ :

'Αφέντης κάνει κάλεμα κάνει χαράν ' μεγάλην
 όλον τόν κόσμον κάλεσεν τήν γήν τήν οικουμένην
 ἐκάλεσεν τόν βασιλιάν μέ τήν βασιλοπούλαν.

Βάλλει κι' ἐμένα κερναστήν στής τάβλας τὸ κε-
 [φάλιν·

"Όλον τόν κόσμον κέρασα τήν γήν τήν οικουμένην
 ἐκέρασα τόν βασιλιάν καί τήν βασιλοπούλαν
 συντρόμαξεν τὸ χέρι μου κι' ἐπέσεν τὸ ποτήριον
 μουδὲ στήν γήν εὐρέθηκεν μουδὲ στήν οικουμένην
 στ' ἀφέντη μου τὰ γόνυα γένηκε τὰ κομμάτια.
 'Εκάκιωσεν ἀφέντης μου θέλει νὰ μὲ πουλήσῃ
 Οὐδὲ στὰ χίλια μ' ἔδωκεν οὐδὲ στὰ δυὸ χιλιάδες
 σὲ μιάς ξανθῆς τὸ φίλεμα θέλει νὰ μὲ πουλήσῃ.
 Αὐτὸ οἱ ἄντρες.

Τὸ λόγῳ τὸν παίρνει τώρα, σὰν ἀντιπρό-
 σωπος τῶν γυναικῶν μιὰ κοπέλλα γλυκό-
 λαλη, ἀρχινάει μὲ τὴ συνοδεία πάντα τῆς
 λύρας ἓνα τραγούδι σὲ λέξεις, περίεργο αὐ-
 τό, σχεδὸν τῆς πανελληνίας δημοτικῆς.

Αὐγερινὸς θενὰ γενῶ, νὰ λάμψω μιὰν ἡμέρῃ
 νὰ λάμψω στήν Ἀνατολή νὰ λάμψω καί στή Δύση
 νὰ κάψω νειούσνὰ κάψω νειεσνὰ κάψω παλληκάρια
 νὰ κάψω μιὰ μελαχροινὴ μιάς χήρας θυγατέρα
 ὅπου μαγεύει τὸν καιρὸ μαγεύει τὰ καράβια

Ψηλὸ βουνὸ θεν' ἀνεβῶ ψηλὸ καί μαρμαρένιο
 νὰ κόψω κλώνους βάσανα καί τρεῖς κλώνους μερ-
 [σίην

καί τρεῖς κλώνους βασιλικὸ νὰ κάνω δυὸ φουρ-
 [κάλια

νὰ φουρκαλίσω² τὸ γιαλὸ κι' ὄλο τὸ περιγιαλί
 νὰ ρθῆ τῆς μάννας μου ὁ γαμπρὸς τῆς πεθερᾶς
 [μου ὁ γιουκάς

τῆς ἀντραδέλφης μου ἀδελφὸς καί τὸ δικό μου
 [ταίρι.

"Όλων ὑγεία σας καί χαρά, χαρὰ στὰ παλληκάρια
 χαρὰ καί στήν ὁμορφονιά πὺ λέει τὸ τραγούδι.

'Αφοῦ πίνανε στήν ὑγεία τῆς τραγουδί-
 στριας ξανάρχιζε τὸ τραγούδι, ἄλλος τώρα
 τραγουδιστής:

Κάτω στήν Μαύρην θάλασσαν καί στήν αὐλὴν
 [ἀπάνω
 χορὸν χορεύουν εὐγενικὲς, χορὸν τὰ παλληκάρια
 τήν μέσην τῶν παλληκαριῶν βαστᾶν- 'Ελληνο-
 [πούλα,

Κι' ὁ βασιλιάς διαβούμενος ἀπὸ βαρὺν ταξίδιν
¹ χαρὰ = γάμος.
² φουρκαλίζω (ἀπὸ τὸ φουρκάλι = αὐτοῦπα) =
 σκουπίζω.

κοντοβαστᾶ τὸν μαῦρό του καί τὸν χορὸν λογιάζει.
 —Χριστέ μ' νὰ μ' ἤμουν βασιλιάς νὰ μὴ ὠρίζα
 [τὸν κόσμον

νὰ βάσταγα κι' ἐχόρευα 'Ελληνοπούλας χερὶν
 γιατ' εἶν' ἡ μέση της λιγνὴ τὰ φρούδια της κα-
 [μάρες
 γιατ' εἶναι καί τὰ δάχτυλα τ'ς γραμματικοῦ κον-
 [τύλι.

"Ἔτσι περνοῦσαν οἱ πρῶτες βραδινὲς ὥ-
 ρες μὲ τραγούδια καί χαρὲς. Ἐνας ἀπὸ τοὺς
 γεροντότερους πρόσταζε χορὸ. Οἱ ὄργανο-
 παίχτες κατέβαιναν στήν αὐλὴ ἢ γιὰ μεγα-
 λείτερη ἀπλοχωριά σ' ἓνα κοντινὸ ἄλωνα
 καί στήναν τὸ χορὸ. Στὴ μέση τοῦ κυκλι-
 κοῦ χοροῦ ἓνας σωρὸς ἀπὸ ἀναμμένα δαδιά
 φώτιζε τοὺς χορευτὲς. Χόρευαν ὥρες πολλὲς
 ἴσαμε τὰ μεσάνυχτα καί πιότερο. Στὸν τε-
 λευτατὸ χορὸ ἔμπαινε κι' ἡ νύφη μὲ τὸ
 γαμπρὸ. Ὁ χορὸς αὐτὸς λέγονταν τὸ «θύ-
 μηγγμαν τῆ νύφης». Ὁ ἀριθμὸς τῶν χορευ-
 τῶν ἦταν αὐστηρὰ ὀρισμένος. Ἦταν, ὅσοι
 καί οἱ χορευτὲς τοῦ ἀρχαίου 'Ελλ. Θεάτρου
 ὕστερα ἀπ' τὴ διαρρύθμιση τοῦ Σοφοκλῆ,
 16. Ἐφτὰ ζευγάρια κι' ὁ μονὸς πὺ κρη-
 τᾶει τὴ θέση τοῦ «ἐξάρχοντος τὸν διθύραμ-
 δον». Τὰ ἑφτὰ ζευγάρια ἄλλαζαν ὀλοένα
 ἐνῶ ἀπὸ μέσῳ κι' ἀπ' ὄξω ἀπὸ τὸ χορὸ τρα-
 γουδοῦσαν:

Ποιὸς εἶδε καί ποιὸς ἄκουσε κόρη νὰ πολεμήσῃ
 κόρη νὰ ζώνεται σπαθὶ καί νὰ βαστᾶ κοντάρι
 καί νὰ κατέβῃ σὲ γιαλὸ νὰ πάῃ νὰ πολεμήσῃ
 Στὴν ἔμπαν χίλιους ἔκοψε στήν ἔβγαν δυὸ χι-
 [λιάδες

καί στὰ κλωθογυρίσματα λάχε τὸν ἀδελφόν της,
 —'Οπίσω, ὀπίσω ἀδελφέ, ὀπίσω καλανδρειωμένε
 τὰ μάτια μ' ἀστραπὴν ἔχουν τὰ χεῖλη μου φαρ-
 [μάκι

Κι' αὐτὴ παραπολέμησε κι' ἐλύθαν τὰ κουμ-
 [πιά της
 κι' ἐλύθαν τὰ κουμπίσια της, τὰ στήθια της
 [ἐφάνθαν

—'Αγοῦροι μὴ κοιτάξετε καί μὴ λιγοθυμάτε
 κοριτσιᾶκος ὁ πόλεμος, νυφιαδᾶκος ὁ κοῦρσος.

"Ο «μονὸς» πὺ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ
 τραγουδάῃ καί καλὰ λέει τὴ μονωδία τούτη:
 Φεγγάρι μου λιμπρότατε, καί λαμπροφορεμένε
 ὅλος ὁ κόσμος σ' ἀγαπᾶ, οἱ ναῦτοι κι' οἱ ναυ-
 [κλήροι
 καί τῶν ναυκλήρων τὰ παιδιὰ τ' ὄνομά σου
 [λέγουν.

Φεγγάρι μου βασίλεισε κι' ἔμπα στὰ σύμφερά σου
 νὰ σκοτεινιάσουν οἱ στεριὲς νὰ πέσουν οἱ διαβά-
 [τες..

Μόλις τέλειωνεν ὁ χορὸς ἡ νύφη ξανα-
 γύριζε στὸ δωμάτιο τῶν προσκαλεσμένων κι'
 ἔμπαινε στὸ νυφεῖό της. Γιὰ νυφεῖο χρησι-
 μευε συνήθως ἡ καταλληλότερη γωνία τοῦ
 δωματίου σκεπασμένη μὲ χιονόλευκα σεν-
 τόνια.

"Ανάθε ξανὰ τὸ γλέντι. Ἐνῶ ἀπὸ μιὰν ἄκρη
 ἀρχίζε τὸ «χάρισμα» στὴ νύφη δῶρων ἀπὸ
 τοὺς συγγενεῖς καί φίλους τῶν στεφανω-
 μένων.

Τὰ χαράματα ἓνας ἀπὸ τοὺς προσκαλε-
 σμένους ἔλεγε τὸ γνωστότατο δημοτικὸ τρα-
 γούδι:

Χάραξεν ἡ Ἀνατολή, κοκκίνισεν ἡ Δύση
 πᾶν' τὰ πουλάκια γιὰ βοσκὴ, κι' οἱ λυγερὲς στὴ
 [βρούση.

Τὰ ξημερώματα, ὅσοι μέναν ξυπνητοὶ στή-
 νανε τὸν περιπατητικὸ συρτὸ χορὸ, τὸ κοτσαγ-
 γέλι, τὸ χορὸ τῶν κουτσῶν ἀγγέλων. Γυρ-
 νοῦσαν τὴν ξαγρυπνισμένη συνοικία χορευ-
 οντας καί τραγουδώντας:

"Ερχομουν ἀπὸ τὴν πόλιν, ἐβραδιάστα σὸ Νιο-
 [χώριον

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΧΩΡΙΟ

Χωριό μου, στὴ γαλήνη σου τὴν ἄγια,
 σὰν Ἄνοιξες, μοῦ φαίνονται κι' οἱ μπόρες!
 Μοῦ εἶναι γλυκόλαλη, ὡς κι' ἡ κουκουβάγια
 πὺ ἀκούω νὰ πικροιλαιῇ, στὶς νύχτιες ὥρες!
 Χωριό μου ἀνθοπερίχυτο, ὅποια πλάγια
 καί κάμπους κι' ἄν ἐδιάβηκα ὅποιες χώρες
 κι' ἄν εἶδα ἄν ἐπλέξα ὄνειρα καί μάγια
 μὲ γαλανὲς καί μαυρομάτες κόρες,
 δὲν ἔξεσπασαν τὰν ἡλία τῆς ψυχῆς μου
 καί πάντα ὁ λογισμὸς μου ἦταν κοντὰ σου
 κι' ἦσουν ἐσὺ, ἡ χαρὰ, πάντα τῆς ζωῆς μου.
 Καί τώρα, ἀπὸ τὴ ζωὴν ἀποσταμένο
 χωριό μου, δέξου με, στήν ἀγκαλιά σου
 σὰν Ἄσωτο, πικρὰ μετανιωμένο!
 ΕΛΙΟΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΣ

HENRI MASSIS

Ο PAUL VALÉRY

ΚΙ' Η ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ

Οι πρώτες σελίδες του Paul Valéry που διάβασα και που στάθηκαν η πρώτη μου επαφή με τη σκέψη του, ήταν ένα παθητικό απόσπασμα από την «κρίση του Πνεύματος» που δημοσιεύθηκε την επομένη του πολέμου.

«*Εμείς, οι πολιτισμένοι ξαίρουμε τώρα πια πώς είμαστε θνητοί...*»

Φράσεις δηλαδή στις οποίες έχουν συντονιστεί τα παράπονα μιας γενιάς στοιχειωμένης από τη μοίρα της καταστροφής και τα οποία αντήχησαν απ' άκρη σ' άκρη της πληγωμένης πνευματικά και σαρκικά Ευρώπης σαν ήχώ του μαρτυρίου της.

Είναι παράξενη ή τυχή των σελίδων αυτών που διακόπτονται απότομα από μια σειρά αποσιωπητικά στο σημείο ακριβώς που το ανήσυχο πνεύμα των αναγνωστών απαιτεί από τον έρευνητή που το έδειξε τη φύση της αρρώστιας του να τον καθήσυχάσει, να τον συμβουλέψει, να τον οδηγήσει όπου δήποτε. Φτάνει να του δώσει μια πεποίθηση, ένα λυτρωμό. Πάνε πέντε χρόνια τώρα που η ερώτησή μας μένει αναπάντητη κι' ορθώνεται αιωρούμενη στο κενόν χωρίς προσιατευτικό φραγμό προς στο φωτισμένο τοπίο του χάους και του δλέθρου, που περιέγραψε και ζωγράφησε ο Valéry

μέσα σε μιὰ ατμόσφαιρα τρομακτικής αταξίας και καθαρότητας. Πόσο μου φαίνεται αποκαλυπτική ή σιωπή αυτή. Γιατί μόνον εκείνος που έχαραξε μιὰ τέτοια εικόνα συνε-

παρμένη από την εξαιρετικότητά της, «κι' ακόμα περισσότερο από την ταραχή και τον παραξένο πυρετό που τον κοιτάζουν», δεν σκοπεύει να ρίξει μιὰ γέφυρα πάνω από την άβυσσο στην οποία μās ωδήγησε. Στέκει ολομόναχος, αδιάφορος, χωρίς αγωνία προς στο σταμάτημα αυτό που η σκέψη του δε θα μπορούσε να ξεπεράσει χωρίς να ζητήσει από κάτω άλλο' μιὰ πεποίθηση μιαν έλπίδα, που φαίνεται να μη τις χρειάζεται.

Κανένας, στ' αλήθεια, δεν είναι τόσο άφοβος όσον ο Valéry, προς στην άβυσσο που ο Πασκάλ έβλεπε ν' ανοίγεται μπροστά του. Ο ποιητής των «Charmes» δεν νοιώθει προς στο κενό κανένος

είδους τρόμο, κανέναν ίλιγγο. Δεν κοιτάζει παρά τον ενδιαμέσο κύκλο, όπου γυρίζει ανετα το πνεύμα του και που τον απασχολεί τόσο, όσο να μη νοιάζεται ν' αναζητήσει ποῦθε του έρχεται ή ωθήση ή όποια μπορεί νάναι ο τελικός σκοπός του δρό-
 *) Εδώ ο Massis αναφέρεται στην έλλειψη «θησκευτικής πίστης» του Paul Valéry. [Σ. Μ.]

E. MASSIS

μου του. Βρίσκεται σε μιὰ αδιάκοπη κίνηση, ανάμεσα σε έρμηνειές, σύμβολα και μύθους. Δεν σκέπτεται παρά μόνο αν είναι σωστές, αν είναι καλά έναρμονισμένες, οι δευτερεύουσες αίτιες, που ή μεγαλοφυΐα του ξαίρει να βρείσκει τη γενησή τους, σύμφωνα με τους νόμους των ποιητήτων και των αριθμών, με τη θαυμαστήν έναρμόνιση του προσδιορισμού και της ελευθερίας.

Αυτά τα μεγάλα πνευματικά παιγνίδια μās δείχνουν πως δένειναι έρασιτέχνης. Το πνεύμα του είναι όσο γίνεται πιο σοβαρό, πιο φροντισμένο. πιο βαθυστόχαστο, ακόμα και στο δυσκολοδιάκριτο χιούμορ του. Κοιτάζει με έρευνητικό μάτι τα δημιουργήματα των μαθηματικών και της ποιητικής γιατί το μυστήριο των συνδυασμών τους φαίνεται να τον παρηγορή για το ότι δεν μπορεί να βυθομετρήσει το μυστήριο της Δημιουργίας, της πρώτης Αιτίας και γιατί ή έλλειψη σκοπιμότητας στα δημιουργήματα αυτά, τον ξελαφρώνει από την έγνοια της μεταφυσικής έρευνας. Δεν τον ενδιαφέρουν ούτε το αρχικό Χ του προβλήματος ούτε το τελικό Ψ της εξίσωσης, μα μόνο ή απεριόριστη ποιικιλία των ενδιαμέσων αποδείξεων, που επινοεί το μεγαλοφυές και γόνιμο πνεύμα του.

Σπάνια να βρεθή μυαλό πιο μαθηματικό και λιγότερο μεταφυσικό. Μα συγχρόνως σπάνια βρίσκεται μυαλό που ν' αγαπά ή τις ποιικίλες μορφές όπου συσσωρεύονται, συν-

δυάζονται και συντάσσονται, οι «μη αναγώγιμοι» άγνωστοι. (1) Και για να κοσμήση τις ποικίλες αυτές, να τοίς δώσει την όμορφιά των συμβόλων, βάζει διάφορες λέξεις που δανίζονται από το πνεύμα και τη σάρκα και που κατορθώνει, ο δημιουργός αυτός της «τελειότερης σύγχρονης πρόζας», να τους δώσει την πρωτεινή όμορφάδα της αισθησιακότητος τους. Η γλυκειά τους αναλαμπή, ύγρη ακόμα από την πρωτεινή δροσιά τους ξεπροβάλλει ανάμεσα από δυο σκέψεις άφηρημένες και λεπτοχαραγμένες σε γεωμετρική παράσταση. Γιατί στα έργα του Valéry ή αφαίρεση (ή μετάβαση δηλαδή από ένα συγκεκριμένο γεγονός στο άφηρημένο πνευματικό επίπεδο) δεν αποτελεί το πνευματικό Ζηνήθ όπου ή διάνοια ξεφεύγοντας από την ύλη προσπαθεί να φτάσει την αλήθεια, αλλά μιὰ διαφανέστερη εικόνα, φωτισμένη από ποιητική χάρη πρόσκαιρη όμως θνητή και χιμαιρική όπως τα τριαντάφυλλα, που δροσερά καθώς είναι δε μās δίνουν την έντύπωση του θανάτου. Ίδου γιατί νομίζω πως ο Valéry που είναι ο πνευματικότερος από τους γάλλους ποιητές είναι συγχρόνως κι' ο πιο αισθησιακός. Έχει δηλαδή έναν πνευματικό αισθησιασμό. Ένα είδος μυστικοπαθούς αισθησιασμού που αντηχεί θλιβερά όπως τα χυσα όργανα της εκκλησίας που έχουν πάψει να ψάλλουν το «όσσανά!»

(Μετάφραση Β.) HENRI MASSIS

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΛΟΤΟΜΟΙ, ΤΑΛΙΑΔΟΡΟΙ, ΒΑΓΕΝΑΔΕΣ

ΟΙ ΠΛΑΝΟΔΙΟΙ ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΤΟΥ ΞΥΛΟΥ

Οι πλανόδιοι τεχνίτες που έδούλεψαν ή και που δουλεύουν ακόμη το ξύλο θα μās απασχολήσουν σήμερα. Από αυτούς οι ταλιαδόροι δεν μās δίνουν πια άριστουργήματα ξυλογλυπτικής, μα, το περασμένο έργο των στέκεται και τώρα ακόμη θαυμαστό και γεμάτο παλμό ζωής. Καθώς έγύριζαν

(1) Όροι δανεισμένοι από τη γεωμετρία και την άλγευρα. (Σ. Μ.)

από τόπο σε τόπο και εσκάλιζαν τέμπλα και άμβωνες και αναλόγια εκκλησιών, και ταβάνια και φατνώματα σπιτιών, και νυφικές κασσέλες, ήσαν απαραίτητο στοιχείο για τη ζωή του τόπου. Από τους τεχνίτες του ξύλου έδβαιναν όχι μόνο οι σκαλιστές, αλλά και οι μαραγκοί ή ξυλουργοί, οι βαγενάδες ή βαρελάδες, οι λοτόμοι ή ύλοτόμοι. Το έργο των πλανοδίων βρε-

ἄλλο τόπο. Ἡ εὐσέβεια τὰ παλιότερα χρόνια ἦτο τόσο μεγάλη καὶ οἱ χριστιανοὶ ἔχτιζαν τόσες ἐκκλησίες, ὥστε τὰ μπουλούκια τῶν ταλιαδόρων νὰ μὴ μένουν ποτὲ χωρὶς δουλειά. Ἔτσι ἀπὸ λίγες ἐστίες εἰδικῶν τεχνιτῶν πρέπει νὰ θεωρήσωμε πὺς ἐγίναν τὰ Τέμπλα τῶν ἑλληνικῶν ἐκκλησιῶν καὶ παλιότερα τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Βαλκανικῆς.

Σήμερον ἔχουν μείνει κάτι λίγοὶ ἀκόμη παλιοὶ τεχνίτες Μετσοβίτες καὶ Τουρνοβίτες. Διατηρήθηκαν ὅμως ἀρκετὲς οἰκογένειες ποὺ ἔχουν ἐπίθετο Ταλιαδόρος ἢ Σκαλιστής. Ἀπὸ τὴν περιφημὴ οἰκογένεια Σέχη στὴν ὁποίαν ἀποδίδεται ἡ κατασκευὴ τοῦ θυμασίου κουρωτοῦ Τέμπλου τῆς Μητροπόλεως τῶν Ἰωαννίνων.

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΥΜΕΝΑΙΟΣ

Ἀπάνω ἀπ' ὅλα χάρηκα στὸν ὁμορφὸ μας κόσμον
τὴ χάρη τοῦ μικροῦ παιδιοῦ, τοῦ ἀντρός τὸν ἴσιο λόγο
καὶ τῆς γυναίκας τὴ γλυκεῖα τὴ μπιστευμένη ἀγάπη.

— ὦ φιλίασε Ὑμέναιε, τὰ δεσμὰ χρυσᾶ καὶ διαμαντένια
δὺο σκλάβους ποὺ σοῦ φέραμε νὰ μᾶς τοὺς ἔχης ἔνια.

ὦ βόηθα, εὐλόγα τους τὸ σπίτι.

Ἐρωτα πλάστη, κυβερνήτη.

Δὺο σκλάβους ποὺ τοὺς πιάσαμε στὸν κῆπο, στὸν ἀνθῶνα.
Μᾶς κόβαν τὰ τριαντάφυλλα, μᾶς κλέβαν τὰ κεράσια.
Τὸ πιὸ μεγάλο τάξιμο τώρα δὲν τοὺς γλυτώνει.
Μὲ λεμονάνθι πλέξε μας, Ὑμέναιε, δὺο στεφάνια
Νὰ πέση τὸ καμάρι τους, νὰ πέση ἡ περιφρονία.

ὦ βόηθα, εὐλόγα τους τὸ σπίτι.

Ἐρωτα πλάστη, κυβερνήτη.

ὦ Ὑμέναιε, σκλάβους τοῦ ἔρωτα σοῦχομε ἐδῶ φερόμενους
Γι' ἀναψε τὶς λαμπάδες σου νὰ γίνη ἡ νύχτα ἡμέρα,
πιάσε ἀπ' τὸ χέρι τὸ γαμπρὸ, τὴ νύφη ἀπὸ τὴ μέση
κι' ὀδήγη τους στὴ φυλακὴ καὶ διπλοκλείδωσε τους
καὶ ταΐξε τους ζάχαρι καὶ μύσχο πότιξε τους.

ὦ βόηθα, εὐλόγα τους τὸ σπίτι.

Ἐρωτα πλάστη, κυβερνήτη.

Μάτι Θεοῦ μᾶς βλέπει ἐδῶ, χαρεῖτε νὰ χαροῦμε,
Πέστε τραγοῦδι τοῦ ἔρωτα ποὺ κυβερνάει τὸν κόσμον
Κι' ὅπως μᾶς χαίρεται ἡ καρδιὰ κι' ὁ τοῦς ἀναγαλλιᾷζει
σ' αὐτὴ τὴν ἱερὴ στιγμή, τὴ βλογημένη ὥρα,
πέστε: «νᾶναι ἄξιος ὁ γαμβρός, κι' ἡ νύφη καρποφόρα!»

ὦ βόηθα, εὐλόγα τους τὸ σπίτι

Ἐρωτα πλάστη, κυβερνήτη!

B. ΚΟΡΔΙΑΝΟΣ

ΓΡ. Π. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΣΚΙΤΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΜΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΟΝ κ. Π. ΝΙΡΒΑΝΑ

Φίλιτάτε μου κ. Μπαστιά,

Γιὰ μιὰ στιγμή σκέφθηκα νὰ γράψω μερικές μελέτες γιὰ τὴ γενικὴ ὑγιεινὴ κατάσταση τοῦ Λαοῦ μας. Μὰ τὸ βρίσκω πολὺ περιττὸ (ξανάγραφα ἄλλωστε, ὅπως θὰ θυμᾶσαι, μιὰ σειρὰ σχετικὰ ἄρθρα στὴ μακαρίτισσα «Δημοκρατία») κι' ἐπικίνδυνον πράγμα, σὲ παραμονές μάλιστα ἐκλογῶν, νὰ πέρνη κανεὶς τραγικὸ ἔφος καὶ νὰ διεκτραγωδῇ μιὰ φορικτὴ κατάσταση. Τί τὰ θέλεις ὅμως! γιὰ νὰ εἴμαστε δίκαιοι, κανεὶς δὲν μπορεί νὰ ἔχη τὴν ἀπαιτήση νὰ ἐνδιαφέρονται οἱ Κυβερνήτες τοῦ Κράτους μὲ τὴν ὑγεία τοῦ Λαοῦ. Ἄν θελήσουν νὰ διαφυλάξουν τὴν Ὑγεία, θὰ παραμελήσουν κατ' ἀνάγκην τὶς λαϊκὲς ἐλευθερίες καὶ τοὺς θεσμούς, καὶ τότε ἄλλοίμονο! ἀντίο κοινοβουλευτισμός! Ἐπειτα, τὴν στοργικὴ τους φροντίδα γιὰ τὰ ζητήματα τῆς Ὑγιεινῆς τὴν περιλαμβάνουν καὶ τὰ ἐκλογικὰ των προγράμματα. Ἐγὼ ὅσες φορές τὰ διαβάζω — καὶ τὰ διαβάζω ὅλα γιὰ τὸ σοβαρὸ τοῦ πράγματος — μὲ πιάνουν κλάμματα ἀπὸ συγκίνηση. Τί στοργὴ ἀπὸ τοὺς πολιτευτὰς, μὰ καὶ τί ἀχαριστία ἀπὸ τὸ Λαὸ! Ἐπὶ τέλους δὲν εἶναι μικρὸ πράγμα νὰ ἔχη κανεὶς τὴν εὐκρίνεια νὰ λέγη στὸν Λαὸ τόσα πράγματα, ἀκόμα καὶ ὅσα δὲν πιστεύει ὁ ἴδιος! Τοὺς συμπονώ τοὺς πολιτευτὰς μας, ὅταν τοὺς βλέπω νὰ κατασπαταλοῦν σὲ σοβαρότητα ὅλα τὰ κύτταρα τῆς ἐπιδερμίδος τοῦ προσώπου των καὶ νὰ παρουσιάζουν μιὰ σιδερωμένη, ἀπίθανη φυσιογνωμία. Μὰ, ἄς εἶναι! ἀφίνω τὶς σοβαρὲς μελέτες κατὰ μέρος, καὶ θὰ προσπαθῶ νὰ δώσω μερικὰ σκίτσα, ἔστω καὶ ἀτελῆ. Τ' ἀφιερώνω στὸν Νιρβάνα, ποῦ, ἂν κατὰ τύχη τὰ διαβάσῃ, ἴσως βρῇ ἀφορμὴ καὶ γράψῃ ὁμορφα πράγματα, γιὰ τὰ σχετικὰ ζητήματα μὲ τὸ ἀμίμητο χρονογράφημά του.

Καθαριότης καὶ κατοικία: Ἄλτ! ὅλα

κι' ὅλα, ἀφ' οὗ δὲν ἔχομε νερό! Σ' οὐτὸ φταῖουν πρῶτιστα οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας Ἀθηναῖοι, ποὺ προτίμησαν τὴν Ἀθηνᾶ κι' ὄχι τὸν Ποσειδῶνα. Γι' αὐτὸ ἔμειναν ἡ σοφία καὶ ἡ «ἐλήα» «ἐθνικὰ ἐμβλήματα», ἐνῶ ὁ Ποσειδῶν μὲ τὴν τριαινά του λῆς κι' ἔφυγε γιὰ πάντα ἀπὸ τὸν τόπο μας. Ἐπειτα ἡ καθαριότης εἶναι μιὰ ἔννοια ἀόριστη, ἕνα ζήτημα ἐντελῶς ὑποκειμενικόν, ποὺ σχετίζεται μὲ τὴν ὁσφρηση, ἡ ὁποία, μὲ λίγη καλὴ θέληση, δὲν ἀντιλαμβάνεται κάθε ἀναθυμίαση σαρκῶν. Ἐξ ἄλλου ὑπάρχουν οἱ διάφορες λοσιόν, ποὺ πλένουν κάπου — κάπου τὸ κεφάλι τους οἱ Ἀτιθίδες καὶ — σπανιότατα φυσικὰ — οἱ Ἀθηναῖοι τί νὰ φροντίσουν τάχα γιὰ τὴ γενικὴ καθαριότητα, ἀφ' οὗ κι' ἡ σοφὴ λαϊκὴ παροιμία λέγει ὅτι «τὸ ψᾶρι βρωμᾷ ἀπὸ τὸ κεφάλι!» Ἄν κάπου — κάπου μὲνει στὸ σβέρο καὶ λίγη βρωμᾶ, αὐτὸ δὲν εἶναι ἔλλειψη καθαριότητος, ἀλλὰ ἡ καθιερωθεῖσα πιά «οὐδετέρα ζώνη», ἡ ὁποία μάλιστα ὡς φόντο δίνει καὶ μιὰ συμπαθητικὴ ποικιλία στὴ μονοτονία τοῦ προσώπου. Μερικοὶ γυρεύουν — ἀσφαλῶς ἀπὸ ὑπερβολικὸ ζῆλο — λαϊκὰ λουτροῦ, φθηνά, καθὼς καὶ λουτροῦ στὰ Σχολεῖα (ὅπως στὴ Γαλλία καὶ Γερμανία) ὅπου τὸ παιδί μαθαίνει ἀπὸ μικρὸ νὰ πλένεται. Ἀλλὰ δὲν σκέπτονται, ὅτι τὰ ἔχουν ἀλλοῦ γιατί ἐκεῖνοι εἶναι ἴσως ἐκ γενετῆς ρυπαροί, ἐνῶ ἐμεῖς κι' ἂν βρωμᾶμε λιγάκι — πράγμα, ἄλλωστε, ἀμφισβητήσιμο καὶ συζητήσιμο! — ἀρκεῖ νὰ βάλουμε λίγες σταγόνες ἀπὸ διάφορα Παριζιάνικα ἀρώματα στὸ μαντῆλι καὶ στὰ μαλλιά μας καὶ μοσχοβολᾶμε. Ἐπειτα ἂν ἴδρυνθοῦν, ἴσως νομισθοῦν ὡς κομμωτικὰ, ἀφ' οὗ μάλιστα θὰ λέγονται καὶ «λαϊκὰ» λουτροῦ, καὶ θὰ καταργηθοῦν. Ἀποδείξει τρανῆ, ὅτι δὲν θεωροῦνται δὰ καὶ τόσο ἀπαραίτητα, εἶναι ὅτι κανεὶς δωροτῆς ἢ ἐθνικὸς εὐεργέτης δὲν τὰ σκέφθηκε ὡς τώρα. Ὅσο γιὰ τὰ λουτροῦ στὰ Σχολεῖα, ὁμολογῶ πὺς εἶναι

περιττά και μάλιστα επικίνδυνα εδώ, γιατί πρῶτ' ἴσως χρονολογήσουν τὰ παιδιά, ἔπειτ' ἂν θὰ εἶναι ἀδύνατο νὰ περιοποῦν γιὰ τὴ καθαριότητα δύο - τρεῖς ὥρες τὴν εβδομάδα ἀπὸ τὴ γραμματικὴ, καὶ τέλος ἴσως γίνουν «ἔστια ἀνηθιότητος»!—Ὅσο γιὰ τὴν κατοικία, μπορούμε νὰ διαιρέσουμε τὸ Λαὸ μας σὲ τρία εἶδη: στὴν ὑπαιθρο ἐνδαιτᾶται τὸ εἶδος «τρογλοδύτης», στὰ μεγαλειότερα κάπως χωριὰ ἕνα εἶδος μεταξὺ τρώγλης καὶ ἀκισθορίστου σταθμοῦ τῆς ζωῆς τοῦ Ρωβινσῶνος καὶ Παρασκευᾶ, καὶ τέλος στὶς πόλεις, ἕνα μικτὸ εἶδος ἀπὸ τὴ τρώγλη ὡς τὸ μέγαρο, δίχως ρυθμὸ καὶ προσαρμολογίαν στὸ κλίμα μας, στὸ ἀπλετο ἡλιακὸ φῶς καὶ στὸν οὐρανὸ τοῦ τόπου μας. Στὶς πόλεις τοῦλάχιστον κολάζεται τὸ ἀκατάλληλο τοῦ σπιτιοῦ, ἀφ' οὗ μ' ἔχουμε καὶ καταφεύγουμε ὀλημεριεστὰ καφενεῖα καὶ τὸ βραδυστὰ ντάνσιγκ. Ἄλλοι τὰ σπύτια ἀερίζονται, καὶ τὰ πιὸ εὐάερα, εὐήλια δωμάτια χρησιμεύουν γιὰ κρεβατοκάμαρες. Αὐτὸ ὅμως εἶναι ζήτημα αἰσθητικῆς, σκοπιμότητος καὶ προόδου. Πρῶτα - πρῶτα γιὰ τὸ ἀερίζονται, ἀφ' οὗ ὁ «καθαρὸς ἀέρας» εἶναι μόνον γιὰ τοὺς ἀρρώστους! Ἐπειτα ποῦ θὰ δέχεται ἡ κυρία καὶ ποῦ θὰ δίνῃ τις χορευτικὲς μαστίχες; Αὐτὰ εἶναι πράγματα ποῦ φαίνονται καὶ γράφονται ἀπὸ τὴ Μονταίν, ἐνῶ τὸ ποῦ κοιμούμαστε δὲν τὸ βλέπει κανεὶς! Κάποτε εἶχα γράψῃ: ἄς χιζῶμε ὑγιεινὰ σπύτια γιὰ γεροὺς παρὰ νοσοκομεῖα γιὰ ἀρρώστους! Τὸ εἶχα πῆ ὡς ἀστεῖο καὶ τὸ πέρονω πίσω...

* *

Διατροφή: Σ' ὅλον τὸν κόσμον ἀποδίδουν τὴ μεγαλειότερη σημασίαν σ' αὐτὴν τόσο μάλιστα, ποῦ τὴν θεωροῦν ὡς τὸ Α καὶ τὸ Ω τῆς υγιείας ἐνὸς Λαοῦ. Αἰτία ὅμως αὐτοῦ εἶναι, ὅπως φαίνεται, ὅτι οἱ ἄλλοι πολιτισμένοι Λαοὶ εἶναι σπάταλοι καὶ δὲν μοιάζουν ἡμᾶς μετὰ τὴν περιώνυμη πατροπαράδοτη «λιτότητα», ποῦ τὴν ἐξυμνοῦν οἱ περιφνημοὶ μας «εἰδικοί». Ποιὸς ἄλλος Λαὸς ἔχει τὸ χάρισμα νὰ δουλεύῃ ὅλη τὴν ἡμέραν καὶ νὰ τρώγῃ μονάχα ψομί κα' ἑληρὲς ἢ ντομάτες! Γίνεται βέβαια ὁ Λαὸς μας, ποῦ δὲν ξεύρει κυριολεκτικὰ νὰ τραφῇ, ἔρμαιο τῆς φθίσεως κα' ὅλων τῶν ἄλλων ἀσθενειῶν μετὰ τὴ καχεκτικὴ του κράση, μὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος προκύπτουν τόσα ἀγαθὰ ἀπὸ τὴν ἀθρε-

ψία. Καὶ πρῶτα - πρῶτα ἀποκτήσαμε πιά ἀνεπανόρθωτα ἕνα «ἐθνικὸ» χροῦμα, τὸ χλωμό, ποῦ μᾶς ἐνώνει ὅλους καὶ μᾶς κάνει μάλιστα καὶ τόσο συμπαθητικούς. Ἐπειτα μετὰ τὴ «λιτότητα» ὁ χωρικός μας ἐξοικονομεῖ τοῦλάχιστον χρήματα, κα' ἔτσι, ἀντὶ νὰ τρώγῃ καλά, πίνει πιὸ πολὺ κρασί, πεθαίνει πρόωρα κα' ἀφίνει λεφτὰ στοὺς γιουὺς του, οἱ ὅποιοι, ἀντὶ νὰ γίνουν καλοὶ γεωργοὶ ἔχουν τὰ μέσα καὶ σπουδάζουν δικηγόροι ἢ γιατροὶ κα' ὕστερα διορίζονται γραφειάδες σὲ κανένα Ὑπουργεῖο μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ μπορούν κα' αὐτοὶ νὰ φωνάζουν, μαζὶ μετὰ τοὺς ἄλλους, ὅτι ὁ μισθὸς εἶναι ἀνεπαρκής.

* *

Φθίσις: Ἐχουμε ἀπὸ φθίση 18—20.000 θανάτους τὸ χρόνο. Εἶναι ἀνατριχιαστικὸ, ὅταν σκεφθῶμε, πὼς σὲ δέκα χρόνια χάνουμε 180—200.000 ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν ἀθόρυβη αὐτὴ ἀρρώστεια, ἐνῶ τὰ δέκα χρόνια τῶν πολέμων μας δὲν μᾶς στοίχισαν τόσο! Ὡστόσο, δὲν πρέπει αὐτὸ νὰ μᾶς φοβίξῃ, γιὰ τὴ θνησιμότητος ἀπὸ φθίση ὑπάρχει σ' ὅλα τὰ Κράτη, ἔπειτα δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ εἶναι κάπως ἀόριστοι θρούλλοι, γιὰ τὴ ἐπίσημη Στατιστικὴ τοῦ Κράτους μας εἶναι κάτι παραπάνω ἀπὸ χάλια, καὶ τέλος πάντων ἄρχισε κα' ἐδῶ ὁ πόλεμος ἐναντίον τῆς φθίσεως ἀφ' οὗτοῦ ἰδρύθηκε τὸ Ὑπουργεῖο Ὑγιεινῆς κα' ἐξεδόθησαν μάλιστα καὶ σχετικὲς διαταγὲς σὲ αὐστηρὸ τόνο. Μαστίζει ἰδιαίτερα τὸν στρατὸ μας, μὰ αὐτὸς, ὡς γνωστόν, πειθαρχεῖ, ἐπανήλθε στὰ ἔργα του καὶ δὲν ἀνακατεύεται σὲ ἔργα ἄσχετα μετὰ τὴν γυμνάσιον καὶ τὴν ὀργανικὴ σύνθεσιν τῶν μονάδων. Μαστίζει ἐπίσης καὶ κυρίως τὶς πτωχέστους, οἱ ὅποιοι ὅμως ἀπολαμβάνουν ὅλες τὶς λαϊκὲς ἐλευθερίες, καὶ δὲν τοὺς ἐμποδίζει κανεὶς ἀπὸ τοῦ νὰ γυρίζουν μετὰ τὸν δίσκο στὸ χέρι γιὰ ἐλεημοσύνη ἢ νὰ παίξουν βιολί καὶ ἀρμόνικα πενταρολογῶντας στοὺς δρόμους. Τὸ βέβαιον εἶναι, πὼς οἱ καυμένοι οἱ φθισικοὶ ἔχουν καὶ τοῦτο τὸ καλὸ: γίνονται αἰτία νὰ φανερώωνται ὑπερεκχειλισμένα τὰ λανθάνοντα φιλόδητρα αἰσθητικὰ καὶ νὰ ἐκδηλώνωνται κάθε χρόνο, εἴτε ὑπὸ τύπον ἐραῶν στὸ δρόμο ἀπὸ χαριτωμένα δεσποινίδια, εἴτε ὑπὸ τύπον ὀργανώσεως χορῶν στὸ Καπρίσ ἀπὸ κυρίες, οἱ ὅποιοι μ' αὐτὴ τὴν εὐκαιρίαν

καὶ χάρις στὴ φθίση δείχνουν καὶ τὸν ἀλτρουϊσμὸν τοὺς στολισμένον μάλιστα κάθε φορὰ χαριτωμένα, με νέες τουαλέτες. Ὑπάρχουν πιθανότητες, πὼς τοῦ χρόνου θὰ ἔχουμε καὶ «κοσμικὴ ὑπερ-ἐπιθεώρηση» ὑπὲρ τῶν φθισικῶν ἀπὸ τὶς ἀριστοκρατίσες» μας. Τὸ δὺςμοιρο Κράτος τί ἄλλο, φυσικά, νὰ κἀνῃ σ' ὅλον αὐτὸν τὸν εὐγενικὸν ἀγῶνα καὶ τὸν ἀλτρουϊσμὸν, παρὰ ν' ἀγοράξῃ εἰσιτήρια γιὰ τὶς τελετὰς αὐτές, νὰ κρατᾷ στάσιον ἄψογο ἀνωτέρου ρυθμιστοῦ καὶ νὰ δίνῃ ἀδειες γιὰ τὴν ἵδρυσιν «Σανατορίων», ἐφ' ὅσον βέβαια δὲν παραβλάπτονται ὕψιστα κομμάτια συμφέροντα. Ἡ μόνη τὸν ἀστοργία ἴσως εἶναι ποῦ δὲν ἔκανε καμιὰ σύμβαση γιὰ τὰ Σανατόρια. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὅμως τὸ Κράτος ἀρκετὰ ἐργάστηκε κα' ἐξακολουθεῖ νὰ δρᾷ ἐθνοφελῶς μετὰ τὰ κρατικὰ «ἀντιφυματικὰ Ἱατρεία» ποῦ κάνουν ἐνέσεις δυναμωτικὲς στοὺς φθισικοὺς, καὶ μετὰ τὴ συντήρησιν τῆς θουλλικῆς «Σωτηρίας», ὅπου οἱ φθισικοὶ βροῖσκουν τοῦλάχιστον ἕνα σταθμὸν, ποῦ θὰ τοὺς ὀδηγήσῃ μετὰ κρατικὴ ἀσφάλεια καὶ κρατικὰ μέσα στὸν ἄλλο κόσμον.

Ἐλονοσία: Ἀστεῖο νὰ τὴν φοβούμεστε ἡμεῖς, ἀφ' οὗ δὲν τὴν φοβηθήκαμε τόσες γενεὲς ἀνταξίων προγόνων μας. Ἐπειτα δὲν μπορούν νὰ μᾶς κατηγορήσουν, ὅτι ἀμελήσαμε τίποτε. Πρῶτα - πρῶτα εἶναι γνωστὰ μὲ μεγάλη ἀκρίβεια κα' ὡς τὶς τελευταῖες λεπτομέρειες πόσα ἑκατομμύρια στρέμματα ἔλη ἔχει ὅλη ἡ Ἑλλάς, κατὰ συνέπεια γνωρίζουμε τὶς ἐστίες, κα' ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πόσοι εἶναι οἱ ἄρρωστοὶ κάθε χρόνο καὶ σ' ὅλο τὸ Κράτος καὶ τι

ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΔΙΠΛΑ ΣΤΟ ΠΗΓΑΔΙ

ἩΘΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

Φόρεσε τὴν ὑφαντὴ τὴ ριγωτὴ τῆς κόμης ἡ ἀνοῖξε τὰ ξεχαρβαλωμένα παραθυρόφυλλα τῆς κάμαράς τῆς. Ἦταν ἡ ὥρα ποῦ ἀνιζαν τ' ἀστρα. Ὅλα γύρω εὐωδιασμένα κὰ τὴ νυχτερινὴ δροσιά. Ἡ Βασίλω κά-

ἀφάνταστα ποσὰ χάνονται ἀπὸ ἡμεραγιές, γιαιτρικά, θεραπείες κτλ.: παραπάνω ἀπὸ ἕνα τρίτο τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος ἔλονοσεῖ, καὶ ἕνα δισεκατομμύριο δραχμοῦλες χάνονται τὸ χρόνο!! Ἐπειτα, γιὰ νὰ εἶμαστε δίκαιοι, ὑπάρχει, συγκαλυμμένη βέβαια, καὶ ἡ ἀπειλή τῆς καταπολεμητέως τῆς ἔλονοσίας ἀπὸ τὰ διάφορα κόμματα, τοῦλάχιστον στὶς γενικὲς «ἀκλόνητες» προγραμματικὲς δηλώσεις των, πράγμα ποῦ δείχνει τὴν καλὴν τὴν πρόθεσιν γιὰ τὸν Λαὸν, τὸν ὅποιον λατρεύουν πρὸ τῶν ἐκλογῶν. Ὡς ἐκ περισσοῦ ἔχουν ἰδρυθῆ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Ὑγιεινῆς καὶ τὰ διαβόητα «ἀντιελονοσιακὰ συνεργεῖα» γιὰ τὰ ἔλη, με ἀναλογία πέντε τενεκέδες πετρέλαιον σὲ 100.000 στρέμματα ἔλους. Πλὴν τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ἡ ἔλονοσία (μαζὶ μετὰ τὴν ἀπαισία διατροφῆ, τὴ φθίση καὶ τοὺς ἄλλους ὄρους ζωῆς τοῦ Λαοῦ μας) θὰ ἔχῃ καὶ τὸ ἐξῆς: δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς, ποῦ ἀπὸ 5 κληρωτοὺς θὰ πέρονουμε στὸν Στρατὸ μονάχα τοὺς 2, γιὰ τὸ οἱ ἄλλοι 3 θὰ εἶναι σωματικῶς ἐκφυλισμένοι! Κακὸ αὐτὸ θὰ μοῦ πῆτε γιὰ τὴν ἀσφάλειάν μας. Μὰ, χριστιανοί μου, μᾶς συμφέρει ἀτομικῶς, γιὰ τὰ παιδιά μας δὲν θὰ πηγαίνουν στρατιῶτες, καὶ δίχως τὴ βοήθειαν τοῦ βουλευτοῦ μας. Ἀλήθεια, προσέξατε ποτὲ καμιὰ παρέλασιν τοῦ Στρατοῦ μας; Ἀσφαλῶς κάποια τραγικὴ παρεξήγησιν θὰ γίνεται, ἀφ' οὗ οἱ περιοσώτεροι, καὶ κυρίως οἱ ἐπίσημοι, περιγράφουν καὶ ἀποθανυμάζουν «τὸ εὐθυτενὲς καὶ ἐπιβλητικὸν παράστημα τῶν ἀνδρῶν» (αὐτὸ «τῶν ἀνδρῶν» εἶναι χαριτωμένο!), ἐνῶ ἄλλοι βλέπουν μόνον κτρινιάρικα, καχεκτικὰ παιδιά μετὰ μεγάλες σπλῆνες...

θησε ἡκεῖ γιὰ λίγο στὸ παράθυρο, τρίβοντας τὸ κεφάλι μετὰ κάποιο μορφασμὸν.

Περνοῦσε ἡ κείνη τὴν ὥραν ἡ Μάρω, ἡ διπλανὴ γειτονοπούλα τῆς πηγαίνοντας μετὰ τὸν κουβὰ στὸ πηγάδι γιὰ νὰ πάρῃ νερὸν,

— Έχασες. Δεν βρίσκεις τί έγινε το μαντήλι.— Άρραβωνιάζουμαι... Όλες γέλασαν κοροϊδευτικά.

— Στά μάτια μου.— Έτσι είναι.— Νά με το Γιώργο. Στάθηκε ικανός και μου τ' άρπαξε... Την Κυριακή—μουπε—νά στείλωμε το **σκαρτσοφόλι**...

Τό έπίσημο ύφος έπαισε όλες για την αλήθεια. Σηκώθηκαν, φιλούσαν τη Βασίλω, γεμίζοντας στ' άγκαλιάσματά τους τους ώμους της ποδιάς της με τὰ μελωμένα δάχτυλά τους.

— Ευτυχισμένη.— Νά δής δισέγγονα.

Εύχαριστώ.

Και τέτοια χίλια λόγια. Τελευταία η θειά Παναγιώτα την έσφιξε στην άγκαλιά της και την ευχήθηκε με συγκίνηση.— Έίπε έπειτα.— Τράβα τώρα παιδάκι μου από δω. Δεν είναι δουλειά σου να είσαι 'δω και παρακεί ο Γιώργος. Πήγαινε 'κει στις άπλωστρες νάχης την ευχή μου. Γύρευε τί μπορούν να πουν...

"Άκουσε τη γριά της φιλενάδα η Βασίλω και πήγε στ' άλόνια. Άλλα φιλιά, άλλες χαρές και γέλοια. Μιλούσε η Βασίλω για τὰ προικιά της.

— Από τ' άποκομπα που θά μ' αφήσει ο άφέντης θά πάρω κάμποσα λεφτά, θά φτιάξω τις ρούπες μου. Θά χρεώση και το φτωχικό μας, ο άδελφός μου να κάμω το νυφιάτικο από μουσουλίνα καλή. Άλλες έχουν τὰ άμπιτα. Μά εγώ ποῦ; Άς μου τὰ φτιάση ο Γιώργος.

— Ά, Βασίλω και να κορετάριζαν τ' άλόνια δυο φορές το χρόνο, χαρά που θά μούχες—της λέει στ' άστεία η διπλανή της.

— Χαρά λέει; και μάλιστα φέτο. Μά που...

Τελείωσε το μικρό σωρό της σταφίδας που ήταν μπροστά της. Σηκώθηκε, έβαλε τὰ χέρια πάνω από τὰ μάτια της και κοίταξε τον ήλιο ψηλά.

— Όρές παιδιά κοντεύει γιόμα. Δεν πάμε να φάμε; Οι γυναίκες δίχως να άπλώσουν τὰ σωρουλάκια της σταφίδας τους σηκώθηκαν πεινασμένες άμέσως.

Τις βλέπει η γυναίκα του σέμπρου νάρχουνται, πετάει με βαριομάρα την κάλτσα που πλεκε και σηκώνεται. Πώ πώ τί άσχημο-μούρα αυτή η σέμπρα! Ένα σωμα άκανόνιστο, μακροά μαύρα δόντια που καθώς γε-

λάει βγαίνουν έξω από τὰ χείλια της, μαύρη σαν γύφτισσα, με μάτια που καρφώνονται σ' ένα πράγμα δίχως έκφραση. Πηγαίνει να τους φέρη το φαί που μαγειρεύει κάτω στα πεζούλια της περγουλιάς για να μη σβύση τη φωτιά το άεράκι. Στρώνει στον ίσκιότης μιά λινάτσα, μαζεύονται οι γυναίκες και τρώνε. Στις γυναίκες δίνουν και φαί τ' άφεντικά. Στους άντρες το κρασί τους μόνο και περισσότερο μεροδοῦλι. Έτσι, οτι έχει φέρει ο καθένας από σπίτι του κάθεται και το τρώει χωριστά στους ίσκιους των δέντρων. Οι γυναίκες τρώνε όλες μαζί από το ίδιο πιάτο, κρατώντας η κάθε μιά το πηροῦνι της. Τὰ παιδιά του σέμπρου καταπίνουν με λαιμαργία και μαλώνουν πὸ νά πάρη περισσότερο μερτικό. Ο καυγάς αυξάνει. Ο πατέρας τους άγριεμένος σηκώνεται με την άμτελόβεργα πούχε δίπλα του, κάνει δύο-τρεις βόλτες δλόγυρά τους δίχως να μιλήση μα με βλέμμα που λέγε πολλά. Τόσο έφτασε. Δίχως άλλη φαγομάρα τὰ παιδιά άποτελειώνουν το φαί τους.

Οι ίσκιοι άδειάζουν σιγά-σιγά. Πρώτες βιάζονται οι άπλωστρες για να ταχτοποιήσουν τη σταφίδα που άφησαν πριν να φάνε για να μη τις πλακώση η άλλη ρούγα.

Τράβηξαν τὰ μανίκια με τις κάλτσες που είχαν σηκωμένα όσο έτρωγαν και σκέπασαν τὰ χέρια τους,—τὰ γάντια τους όπως λένε σαν γελοῦν για την έπιπόνησή τους.—Καθώς πηγαίνουν, θαναμάζουν κι' όλας το μαῦρο χαλί της σταφίδας που σκεπάει τ' άλόνια.

— Ούτε βελούδο είναι!

— Ά! τέτοιο πράμα θ' άκριβοπληρωθή.

— Χμ! Ποιός ξέρει. Μαύρη είν' η σταφίδα και μαύρες καρδιές κάνει.

Έτσι, με μικροκουβέντες πέρασε και το στερνό της ημέρας ως που έγειρε κι' ο ήλιος κι' ο ούρανος σκεπάστηκε με μεγάλη κοκκινόχρωμα σύννεφα. Οι γυναίκες έχουν κυκλωμένο το πηγάδι. Μιά βγάζει νερό με τον κουβά και τον περνάει στην κάθε μιά με τη σειρά της για να πλύνη το πρόσωπο και τὰ χέρια τὰ καταμελωμένα από τις ζάχαρες της σταφίδας. Στο σπίτι της σέμπρας τελειώνουν το στολισμό τους. Οι τοίχοι της κρεβατοκάμαρας γεμάτοι φαντασι-ρές εικόνες κομμένες από εφημερίδες και περιοδικά. Άντι κορνίζες κορδέλλες ζωηρό-χρωμες κυκλώνουν τις άκαλαίσθητες ζωγρα-

φιές. Πάνου στο κομὸ ένα κομμάτι σπασμένο γιαλί, στολισμένο γύρο με φιογκούς—ο καθρέφτης τους. Κοντά του στριμόνουνται οι νεότερες και χτενίζονται. Έστερ' αλλάζουν τὰ φουστάνια τους και φοράνε τις ζωηρόχρωμες μπλούζες τους. Οι γριές αλλάζουν μόνο τις λερωμένες ποδιές. Στὰ χαντάκια των άλωνιών οι άνδρες περιμένουν τον έρχομό του άφέντη. Ένας όμορφος νεός κοιτάζει όλοένα κατά το σπίτι και προσπαθεί να διακρίνη ανάμεσα στις άλλες, κείνη που τούκαψε την καρδιά. Του ξανακάηκε ο καῦμος που άκουσε τ' άρραβώνιασμα του Γεώργου με τη Βασίλω. Γιατί η δική του νάσαι πέτρα στην καρδιά; Και τι δεν έκαμε για να την καταφέρει! Και σαν την αντίκρουσε στο θαμπό το φῶς του σουρπώματος άρχισε δυνατά το τραγοῦδι:

* *

Άπό χαρές και γέλοια αντίλαλοῦσε το χωριό στο γυρισμό της Βασίλωσ εκείνο το βράδυ. Μά κι' από κείνη τη βραδεία η Βασίλω κλείστηκε στο σπίτι. Ούτε στο πηγάδι δεν πήγαινε για νερό.

Ούτε στο παράθυρο να βγῆ. Κι' ο Γιώργος κι' αυτός ούτε καν περνούσε. Έχαν' ένα μεγάλο γύρο για να πάη στη δουλειά του για να μη περάση από το σπίτι της. Έτσι ήταν. Δεν έπρεπε να την ιδῆ παρά στ' άρραβωνιάσματα.

Τη Κυριακή μάζεψε η Βασίλω με τη θειά Παναγιώτα τις κάλτσες πουχε πλέξει για το προικίό της και μαντήλια μεταξωτά, τὰ τύλιξαν όλα σ' ένα άλλο μεγάλο πλουμιστό κοκκινόχρωμο—το σκαρτσοφόλι—και με το γέρο Σταμάτη, που έκανε συνήθως τὰ προξενιά του χωριού, τάστειλαν στο γαμπρό.

Ο γέρος ντύθηκε τὰ γιορτινά του, το μαῦρο του που είχε από το γάμο του 25 χρόνια τώρα και φίλαγε να τον θάψουνε μ' αυτό και τράβηξε. Ούτε όργανα ούτε τραγοῦδια όπως έπρεπε, δεν άκούγονταν στο σπίτι του γαμπρού. Κλειστά τὰ φυλλοπαράθυρα. Ο γέρο Σταμάτης χτύπησε δειλός την πόρτα και κάθησε στο πεζούλι ως που να του άνοιξουν, άφου έβγαλε πρώτα ένα μαντήλι από την τσέπη του και το άπλωσε στη πλάκα να μην ξασπρίση το μαῦρο του πανταλόνι. Βγήκε ο πατέρας του Γεώργου άγριοπός.

— Ξέρω - ξέρω Μπάρομα Σταμάτη. Άπορω που συ ήλθες να μου πῆς τέτοια κουβέντα. Ο γυιός μου, το μονάκριβο βλαστάρι μου είναι πλούσιος, δεν πέρνει αυτή τη γύφτισσα, να το βγάλη από το νου της. Να το πῆς. Να και το μαντήλι που της πήρε. Το γυιό μου τον έχω για την Άμερική σε λίγο, όπου είναι ο θεῖος του ο τετράπλουτος με το ξενοδοχείο. Όλα του Γιώργου μου είναι...

Κι' ο γέρος Σταμάτης έφυγε πιο σκυφτός από πρώτα. Ποιός περίμενε αυτή την άτιμία! Σκεφθήτε τη θέση της άτυχης Βασίλωσ... Ούτε να φάη, ούτε τίποτα. Άδικα ο άδελφός της την παρηγορούσε που με τὰ κάλλη της θάπερνε άλλον. Αυτή τὰ ίδια. Κλάμματα κακό, που την έλυναν.

Δεν έβγαίνε, κλεινόταν πάντα μέσα. Τί υπόληψη θά της είχαν αν έβγαίνε κιόλα. Σώνει η ντροπή, που άφρησε η άλαφροῦμναλη και της πήρε το μαντήλι.

Περνούσαν οι γιορτές, Χριστού ήμερα, τὰ Φῶτα, το μεγαλοβδόμαδο, η Λαμπρή. Οι γειτονοπούλες στολίζονταν και πήγαιναν καμαρωτές στην εκκλησιά.

Η Βασίλω ούτε στην πόρτα έβγαίνε. Και το νερό ακόμα της τ' άφερνε η γριά Παναγιώτα, δίνοντας της κάτι τι. Που να πάη αυτή στο πηγάδι! Ποιός ξέρει τί ντροπές θά της έβγάζαν! Κι' έλυωνε 'κει μέσα κλεισμένη άκολουθώντας τις συμβουλές της γριάς που την βεβαίονε πως σαν έβλεπαν τη φρονιμάδα της και τη γνώση της θά ξενοῦσαν το παλιό άμάρτημα της και θά την έπερναν για γυναίκα—έτσι όμορφη κι' άφράτη που ήταν. Έσως κι' οι γονεῖοί του Γεώργου μετανοιώσουν για τη στάση τους. Έτσι, περνούσαν τὰ χρόνια. Όλοι την ήξευραν για όμορφότερη στο χωριό, μα κανείς δεν έπερνε τη ζεσίπωτη που άφησε να της πάρουν το μαντήλι.

Και τι δεν μεταχειρίστηκε η άμοιρη για να τον φέρη στα νερά της. Μιά χειμωνιάτικη νυχτιά από τις άγριότερες τόλμησε ακόμη να τρέξη στα λιοστάσια, έξω μακροά, κει που έπερταν τὰ περισσότερα άστροπελέκια, για να πάρη τη πέτρα που ρίχνουν στο πέσιμό τους. Θά την έκανε σκόνη να τη ρίξη στο στρατι που περνούσε ο Γεώργος κάθε πρωί πηγαίνοντας στη δουλειά του. Ήταν άλάθευτο από τότες που κάηκε μιά πεντάμορφη κοπέλα σαν τη Βασίλω, γιατί η ίδια

τὸ θέλησε νὰ σκοτώθῃ ἀφοῦ τὴν πρόδωσε ὁ καλὸς τῆς με μιὰν ἄλλη. Εἶδαν τὴ καρδιά τῆς πετωμένη, τὴν ἄλλη μέρα τῆς βαρυχειμονιάς.

Μὲ ὄλο τὸ μάγιο, δὲν ἦταν γραφτὸ τῆς Βασίλειος νὰ πάρῃ τὸ Γεώργιο.—Τσεκούρι, λέει, δὲν τὸ κόβει τὸ τυχερό.

ΕΛΕΝΗΣ ΡΩΤΑ

ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΕΣ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Σάββατο βράδυ ἀντηχοῦσε τὸ χωριὸ ἀπὸ τὰ νταούλια.

Κουβαλοῦσαν τὰ προικιά ἀπὸ τὸ σπίτι μιᾶς νύφης στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ. Πέρασαν ἀπὸ τὴν πλατεία φορτωμένα ἀπάνω τὰ ἀπλωμένα τὰ προικιά ἄσπρα, γαλάζια, κόκκινα, παπλώματα, μαξιλάρια δαντέλλες.

Τὰ παλληκάρια τραγουδώντας τραβοῦσαν τὰ μουλάρια. Οἱ κοπέλες ἔβγαιναν στὰ παράθυρα καὶ στὰ μπαλκόνια καὶ πετοῦσαν ῥίζι.

Καλορίζικα. Πέρασαν καὶ ἀπὸ τὸ σχολεῖο. Ἡ δασκάλα βγήκε στὸ παράθυρο καὶ πέταξε μιὰ χούφτα ῥίζι καλορίζικα φωναξε γελαστά. Τὰ παλληκάρια χαιρέτησαν. Καὶ στὰ δικά σου, κυρία φώναξε ὁ τελευταῖος ἓνα ὄμορφο παλληκάρι, ἓνας λεβέντης ψηλὸς καὶ λιγερός πού δὲν τὸν περνοῦσε ἄλλος στὸ τραγοῦδι καὶ στὸ χορὸ.

Καθὼς φθάσανε στοῦ γαμπροῦ καὶ ξεφόρτωσαν τὰ προικιά εἶπε στὸ φίλο του: Μωρέ Βασίλη νάχαμε καὶ τὴ δασκάλα αὐριο στὸ γάμο;

Ἔρε γλέντι εἶπε ὁ ἄλλος καὶ ἔτριβε τὸ μουστάκι του.

—Πές τῆς Φώτῳ νὰ τὴν καλέσῃ.

—Τὴν ἔχει καλέσει ὁ δήμαρχος.

Ἡ Φώτῳ μιὰ χωριατοπούλα σὰν τὸ κρῦο γερό τοῦ τόπου τῆς ψηλὴ καὶ λιγερὴ σὰν τὶς λεῦκες στολιζόταν γιὰ τὸ γάμο. Οἱ φιλενάδες τῆς τραγουδοῦσαν γύρω τῆς καὶ τὴ στόλιζαν.

Στολιζέται λέει στολιζέται

Στολιζέται ἡ μελαχροινὴ

Ἦταν γραφτὸ τῆς κ' αὐτῆς νὰ τὴν φάῃ τ' ἀστροπελέκι σὰν τὴν ἄλλη ἐκείνη τῶν παλιῶν χρόνων γιὰ νὰ βρεῖσκουν παρηγοριά τὰ ἐρωτευμένα κορίτσια τοῦ χωριοῦ ἀπὸ τὴν πετωμένη καρδιά τῆς...

Στολιζέται ἡ μελαχροινὴ

μὲ τὴ μερούλα τῆς τῆ λιανή.

Ἀντηχοῦσε τὸ σπίτι τῆς νύφης, ἀντηχοῦσε καὶ ἡ γειτονιά. Ἡ δασκάλα τῆς ἔβαλε τὸ πέπλο καὶ τῆς κάρφωσε τὸ λουλούδι τῆς λεμονιάς.

—Ἔτσι, καὶ νὰ καμαρώνῃς νὰ μᾶς βγάλῃς ἄσπροπρόσωπες, νὰ μὴν κοιτᾶς γύρω σου καὶ νὰ χαμογελάς. Μπούμ, ἀκούστηκαν τὰ ντουφεκία. Ἐρχονται οἱ συμπεθέροι νὰ πάρουν τὴ νύφη γιὰ τὴν ἐκκλησία. Τραγοῦδια καὶ γέλοια καὶ κεράσματα στὴν αὐλὴ ὡς πού νὰ βγῆ ἡ νύφη μὲ τὸ νάζι τῆς.

Νά τὴν στὸ χαγιάτι στὰ ἄσπρα τῆς μὲ τὸ πέπλο, χαμηλοβλεποῦσα καὶ γελαστή, σὰν κουφέτο.

Κιτρολεϊμονιά καὶ ματζουράνα μου ἄρνήσου τοὺς δικούς σου καὶ ἔλα ἀντάμα μου.

Τραγουδοῦν οἱ συμπεθέροι. Ὁ πατέρας κρατεῖ τὴν κόρη του καὶ προχωροῦν, ὁ γαμπρός καὶ ὁ κουμπάρος καὶ ὄλοι οἱ κίλεσμένοι ἀκολουθοῦν.

Στὴν ἐκκλησία πέρνουν θέση. Ὁ Δήμαρχος λεβεντάνθρωπος, ψηλὸς καὶ γεμάτος, ξεχωρίζει μέσα σὲ ὄλους, στέκει διπλά στὴ νύφη μὰ τὰ μάτια του τάχει καρφώσει στὴ δασκάλα πού ἔχει πάρει θέση μὲ τὴ θεία τῆς στὸ στασίδι, διπλά πῶ, κει. Ὁ δάσκαλος ψέλνει καὶ ἀρχίζει τὸ μυστήριο. Ὅλοι ξαναμένει, ὁ καθένας μὲ τὸ δικό του πόθο.

Τρεῖς ντουφεκιές. Τὸ μυστήριο τέλειωσε. Καλορίζικα εἶχοντα ὄλοι τοὺς νεόνυμφους καὶ ξεκινοῦν γιὰ τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ.

Ἀρχίζει ὁ χορὸς καὶ ἀνάβει τὸ γλέντι, ὄλο τὸ χωριὸ ἀντηχεῖ ἀπὸ τὰ τραγοῦδια.

Ὁ Κουμπάρος χόρευε τὴ νύφη καὶ κάρθησε διπλά στὴ δασκάλα.

Σήμερα, Δεσποινὶς Νίτσα, εἶσατε κουφέτο. Πάει, μᾶς τὴ βάλατε κάτω τὴ νύφη μὲ τὴν ὁμορφιά σας.

Κύριε Δήμαρχε, λέει αὐτὴ, ἡ νύφη εἶναι χαριτωμένη σὰς βεβαιῶ, πρώτη φορὰ εἶδα τόσο ὁμορφὴ νύφη.

Καὶ γὼ δεσποινὶς σὰς βεβαιῶ, πρώτη φορὰ εἶδα τόσο ὁμορφὴ δασκαλίτσα. θὰ μοῦ κάνετε τὴ χάρη νὰ σὰς χορέψω;

Μὰ τώρα χορεύει ἡ νύφη μὲ τὸν πατέρα τῆς καὶ τὸ γαμπρό.

Δὲν ἔχει σημασία, θὰ χορέψετε ἐσεῖς τώρα μπροστά. Ἡ νύφη θὰ καθήσῃ νὰ ξεκουραστῇ. Πραγματικὰ ἡ νύφη καὶ ὁ γαμπρός κάρθησαν στὸν καναπέ. Οἱ Χωριανοὶ τοὺς εἶχοντα καλὰ γεράματα καὶ φεύγουν λίγοι λίγοι, μένουν οἱ ποῖο κοντινοὶ, ὁ Κουμπάρος βάζει μπροστά τὴ δασκάλα καὶ ἀρχίζουν τὸ τσάμικο.

Γιὰ δὲς το τὸ μαριόλικο καὶ τὸ μαριολεμένο πὼς βάζει τὸ σκουφάκι του.

Ἡ δασκάλα σέρνει τὸ χορὸ μὲ τόση χάρη καὶ λιγερότητα πού ὁ Δήμαρχος πού τὴν κρατεῖ δὲ χορταίνει. Ἡ καρδιά του χορεύει καὶ ὁ δάσκαλος πού ζηλιάρης εἶχε κτερινίσει ζαρωμένος σὲ μιὰ γωνιά, πετάγεται ὀρθὸς καὶ πιάνεται στὸ χορὸ ἀρχίζοντας ἄλλο τραγοῦδι. Ἡ δασκάλα δίνει τὴ θέση τῆς τὸν Δήμαρχο μὰ ἐκεῖνος δὲ δέχεται, τὴν κρατεῖ πάντα, καὶ τὴν ἀναγκάζει νὰ σύρῃ καὶ δεύτερο τραγοῦδι καὶ ἕστερα τρίτο.

Μὰ τότε συνέβη κάτι πού κανεὶς δὲν τὸ περίμενε.

Ὁ Δάσκαλος χωρὶς νὰ κίψῃ τὸ χορὸ πῆγε μπροστά καὶ ἄρχισε ἄλλο σκοπὸ, ἡ δασκάλα θέλησε νὰ καθήσῃ μὰ αὐτὸς τὴν κράτησε μὲ τέτοιο τρόπο, πού ὁ δήμαρχος θύμωσε. Κυρ-δάσκαλε, εἶπε, δὲν ἦταν ἡ σειρά σου νὰ τραβήξῃς τὸ χορὸ.

Κύριε Δήμαρχε, μὲ τὴν ἄδεια σου εἶπε ἐκεῖνος εἰρωνικὰ κατακίτρινος. Ὁ Χορὸς σταμάτησε γιὰ μιὰ στιγμή.

Μὰ τὴ δασκάλα δὲν τὴν ἀφηναν οὔτε ὁ ἓνας οὔτε ὁ ἄλλος. Ὁ Δήμαρχος τῆς κρατοῦσε τὸ ἓνα χέρι καὶ προσπαθοῦσε νὰ ἀρχίσῃ ἄλλο τραγοῦδι, ὁ δάσκαλος κρατοῦσε

τὸ ἄλλο καὶ στεκόταν ἀκίνητος πεισιμωμένος.

Ἡ νέα δὲν ἤθελε νὰ κάνῃ ἐπεισόδιο καὶ περίμενε.

Μὰ ὁ Δήμαρχος μὴ θέλοντας νὰ τραγοῦδήσῃ γιὰ τὸ δάσκαλο τραβήξε τὴ δασκάλα νὰ βγοῦν ἀπὸ τὸ χορὸ. Οἱ Χωριανὲ; ἄρχισαν τὸ τραγοῦδι τῆς νύφης καὶ σηκώθηκε ἡ νύφη μὲ τὸ γαμπρό. Ὁ Χορὸς ξανάρχισε ζαρωρός. Ὁ Δήμαρχος κάρθησε στὸν καναπέ κρατώντας πάντα τὴ δασκάλα ἀπὸ τὸ χέρι.

Ἡ θεία πῆγε κοντὰ καὶ εἶπε Κουράστηκες Νίτσα; θέλεις νὰ φύγουμε; Ὁχι, εἶπε ὁ Δήμαρχος θὰ καθήσετε καὶ στὸ τραπέζι.

—Εὐχαριστῶ πολὺ—εἶπε ἡ νέα πού ἔβλεπε, πὼς δὲν θὰ ἦτο καθόλου εὐχάριστο νὰ ξενυχτίσῃ σ' αὐτὸ τὸ γλέντι—Εὐχαριστῶ πολὺ κύριε Δήμαρχε, ἀλλὰ βλέπετε εἶμαι λίγο κουρασμένη, λίγο ἀδιάθετη καὶ αὐριο ἔχω προῖ προῖ σχολεῖο.

Δὲν τὰ ἀκούω ἐγὼ αὐτὰ, εἶπε γελαστός ἐκεῖνος. Αὐριο δὲν θὰ κάνῃς μᾶθημα καὶ ἀπόψε θὰ καθήσῃς στὸ τραπέζι, θὰ τραγουδήσουμε καὶ θὰ χορέψουμε ἄς πᾶει ὁ δάσκαλος νὰ κάνῃ μᾶθημα. Τὸ ἀπαιτῶ.

Ἡ νέα κοίταξε τὴ θεία τῆς ζητώντας βοήθεια.

Μὰ ἡ θεία πού εἶχε κ' ὄλας τὸ σχέδιό τῆς εἶπεν.

—Δὲν μποροῦμε νὰ χαλάσουμε τὸ χατήρι τοῦ κ. Δημάρχου.

Θὰ καθήσουμε στὸ τραπέζι, ἀλλὰ θὰ φύγουμε πρὶν τὶς 12.

Ὁ δάσκαλος πλησίασεν καὶ εἶπε. Δεσποινὶς, ἡ νύφη κάρθησε, ἡ σειρά μας τώρα. Εἶπε τὰ λόγια αὐτὰ τόσο δειλά, μὲ τέτοιο παράπονο πού ἡ νέα ξαφνιαστικῆ.

Ὁ Δήμαρχος σηκώθηκε ὀρθὸς καὶ εἶπε. Κύρ-δάσκαλε δὲν σοῦ ἐπιτρέπω. Εἶναι καὶ ἄλλα κορίτσια ἐδῶ.

Ὁ δάσκαλος χωρὶς νὰ χαιροτήσῃ κανένα, ἔφυγε.

Μὰ καὶ ἡ νέα σὰν νὰ τὴν κέντησε φαρμακερὴ βελόνα σηκώθηκε καὶ πῆγε στὸ παράθυρο. Μὲ τὸ μαντήλι τῆς ἔκανε ἄερα καὶ κοίταξε ἔξω. Ὁ Δήμαρχος εἶπε στὴ θεία.

—Αὐριο σὰς παρακαλῶ νὰ ἔρθετε στὸ σπίτι, ἔχω νὰ σὰς μιλήσω γιὰ τὴν ἀνεψιά σας.

Αὐτὴ δὲν ἤξευρε τί νὰ ἀπαντήσῃ καὶ ἔψαχνε μὲ τὰ μάτια τῆς νὰ ἰδῆ τὴ Νίτσα.

Ἐκείνη στεκόταν ἀκόμη στὸ παράθυρο. Κουρασμένη καθὼς ἦταν καὶ ταραγμένη, κα-

και καθώς εκείνη δεν ήξευρε πώς να τον ευχαριστήσει, εκείνος την κοίταξε ίσια στα μάτια και είπε: δεσποινίς τίποτε μόνον την άγάπη σας.

Η θεία απάντησε.

Την έχετε όλην κύριε δήμαρχε.

Μά η δασκάλα από κει και μπρός δεν ξαναμίλησε. Είχαν πιά κατέβη τα βουνά και ο κάμπος άπλωνόταν μπροστά τους ολοπράσινος τα νέα σπαρτά στον πρωινό ήλιο λαμπύριζαν γελαστά.

Η νέα έβγαλε τό παλτό της. Μεσημέρι πιά ο ήλιος έκαιε.

Ο δήμαρχος είπε.

Αν βρούμε αυτοκίνητο στο σταθμό στις 3 θα είμαστε στην Αθήνα. Τό βράδυ αν θέλετε σās προσκαλώ για τό θέατρο.

—Τό βράδυ θα έπρεπε να φάμε στο σπίτι, κύριε δήμαρχε είπε η θεία και κατόπιν βλέπομε.

Και έτσι ας γίνει είπε εκείνος.

Η νέα ξαναδιπλώθηκε πάλι στο παλτό της. Είχαν φθάσει.

Τό αυτοκίνητο ήταν εκεί. Εκεί ήταν και ο αστυνόμος. Αργήσατε είπε. Έγώ έχω 1)2 ώρα έδω σās κράτησα θέσεις στο αυτοκίνητο.

—Α όχι είπε ο δήμαρχος. Αυτό τό αυτοκίνητο δεν μ' άρέσει. Έρετε. δεσποινίς, θα μου επιτρέψετε να πάρωμε ένα φορτάκι να πάμε όπως θέλουμε.

—Μά, κύριε δήμαρχε, είπε η νέα, σās παρακαλώ τόσα έξοδα.

—Είναι δικός μου λογοςριασμός, δεσποινίς Νίτσα.

Η θεία άγριοκοίταξε την νέα μα καθώς ο Δήμαρχος ζητούσε να στείλη για άλλο αυτοκίνητο, ο αστυνόμος πλησίασε τη νέα και της είπε σιγά. Αύριο τό βράδυ στο Ζάππειο και μπήκε στο αυτοκίνητο της συγκινονώας.

Μπήκαν και κείνοι σ' ένα μικρό αυτοκίνητο τοποθέτησαν τα πράγματά τους και ξεκίνησαν.

Ο Δήμαρχος ευχαριστημένος φλυαρούσε τα σχέδια του για τις 8 ημέρες που θα έμεινε στην Αθήνα.

Μά η νέα σαν ζαλισμένη καθώς την τάλαντευε τό αυτοκίνητο δε μιλούσε. Σταυτιά της βούιζαν τα λόγια: «Αύριο τό βράδυ στο Ζάππειο».

Συνήλθε όταν τό αυτοκίνητο στάθηκε.

* *

—Μητέρα μου, είπε και έπεσε στην άγκαλιά της μάνας της και άρχισε τα κλάματα.

—Παιδάκι μου, ήρθατε ;

—Ο κύριος Δήμαρχος του χωριού σύστησε η θεία.

—Ορίστε περάστε, καλωσορίσατε. Μπήκαν στη σάλα.

Ο Δήμαρχος κάθισε στον καναπέ. Η Νίτσα ρώτησε. Πού είναι η Μέρη μητέρα ;

—Περίπατο πήγαν με τη Λιλή, είπε η μητέρα της. Είναι και αυτή πολύ στενοχωρημένη πού δεν έρχόσαστε.

Τώρα θα τρελλαθώ από τη χαρά της. Στενοχώριες, κύριε Δήμαρχε, να μίν παίρνη κανείς και ειδήσεις. Πήγα να τρελλαθώ.

—Τώρα όλα θα διορθωθούν, είπε ο Δήμαρχος. Ξαίρετε είμαστε εύτυχεις πού έχουμε την κόρη σας στο χωριό μας. Έλεγα, θέλω να γνωρίσω αυτή τη μάνα που έχει τέτοιο κορίτσι.

—Ευχαριστώ πολύ κύριε δήμαρχε.

Η θεία είπε: Ξαίρεις Κατερίνη έχουμε πολλές υποχρεώσεις στον κύρ δήμαρχο στο χωριό δε μās άφησε καθόλου να στεναχωρηθούμε και η κυρία μητέρα του πρώτης τάξεως γυναικά.

Ο Δήμαρχος αφού τραταρίστηκε γλυκό και καφέ σηκώθηκε. Εμένα θα μου επιτρέψετε να σās αφήσω έχω κάτι δουλειές.

—Τό βράδυ θα σās περιμένουμε, κύριε Δήμαρχε στο τραπέζι, είπε η θεία.

Ευχαριστώ είπε και σηκώθηκε.

Σάν έμειναν μόνες, άρχισαν να διηγούνται τα βάρσνά τους. Πώς πέρασαν τα Χριστούγεννά δίχως κρέας πώς δανείστηκαν από τό θείο τό γιατρό λίγα χρήματα πώς πήγαν να τρελλαθούν πού δεν έπερναν γράμματα, φοβήθηκαν μήπως είχε κανείς άρρωστήσει, δεν ήξεραν τι να κάνουν. Πώς η Μέρη πήρε καθαρό άριστα σπόν έλεγχο και όλοι οι καθηγηταί την συνεχάρησαν.

—Ξαίρεις Κατερίνη, είπε η θεία καθώς η Νίτσα μπήκε στην άλλη κάμαρη και ξαπλώθηκε για να ξεκουρασθώ, ξαίρεις ο Δήμαρχος ζητά τη Νίτσα και τώρα μάλιστα γοήγορα.

(Ακολουθεί)

ΟΡΟΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ	180
ΕΞΑΜΗΝΟΣ	100
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΛΙΡ, ΑΓΓΛΙΑΣ	1
ΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ ΤΟΜΟΙ ΜΑΣ ΔΡ.	130

Όποιοι επιθυμούν ν' αναλάβουν την αντιπροσωπεία μας στις έπαρχίας ας μās ζητήσουν ταχυδρομικώς όρους και όδηγες.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΠΟΙΟΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΛΗΡΩΝΗ. — Έξω από μία πρωτεύουσα νομού δυό πολιτευόμενοι αιχμαλωτίσθηκαν από ληστές. Οι λησταί έζήτησαν τόσα λύτρα όσα οι περιουσίες και των δυό αιχμαλώτων δεν θα έφθάναν για να πληρωθούν. Έγινε σκέψη να τα πληρώσει τό κράτος. Πάνω σ' αυτό τό ζήτημα έγιναν πολλές συζητήσεις, οι έφημερίδες έγραψαν άρθρα και τό πολιτικό γραφείο έδημοσίευσε ένα ανακοινωθέν στο όποιο έξηγει ότι τό ύπουργικό συμβούλιο δεν ενέκρινε την καταβολή των λύτρων από μέρος του κράτους για να μη δημιουργηθώ κακό προηγούμενο. Λυπούμεθα αλλά δεν είναι δυνατόν να συμφωνήσουμε με τό ανακοινωθέν αυτό. Τό κράτος έχει καθήκον να πληρώσει τα λύτρα των ληστών όταν αυτό, και μόνον αυτό είναι υπεύθυνο για την έλλειψη ασφαλείας για τη συντήρηση της όποιας τό κράτος φορολογεί και ο πολίτης πληρώνει.

Και όχι μόνο τα λύτρα των δυό πολιτευόμενων, αλλά και κάθε πολίτου πού πέφτει θύμα ληστών. Γιατί δυό πράγματα πρέπει να συμβούν. Η τό κράτος να έμπεδώσει την τάξη ή να πληρώσει τις συνέπειες της κρατικής ανεπάρχειας. Τα θύματα δεν χρειάζεται να πληρώνουν. Τους φτάνει η περιπετεία τους.

ΚΑΙ ΟΛΙΓΟΣ ΝΕΟΜΑΛΘΟΥΣΙΑΝΙΣΜΟΣ — Συνεργάτης πρωινής έφημερίδος έδιεξε τό πρόβλημα των γεννήσεων. Ο άρθρογράφος ύπεστήριξε την άποψη ότι η γη δεν θα είναι κάποια στιγμή ικανή να θρέψει τον πληθυσμό, οι άνθρωποι θα καταφεύγουν σε καταστροφικές λύσεις, πολέμους κτλ. και τέλος ότι ένα μόνο μέσον ύπαρχει να αποφύγουμε την δυσανάλογη αύξηση του πληθυσ-

μού και τις καταστροφικές της συνέπειες. Ο περιορισμός των γεννήσεων με τεχνητά μέσα, με φάρμακα κατά της συλλήψεως.

Φυσικά ο άρθρογράφος δεν γράφει τίποτα νέο. Αναμασά άπλως τις άπόψεις των όπαδών του Νεομαλθουσιανισμού πού ζητούν την περιστολή των γεννήσεων και πού δημιουργούν τρομερό θόρυβο γύρω από τις άπόψεις των. Τό φρόνιμο όμως είναι όταν κανείς καταπάνεται με παρόμοια θέματα να άκούη όχι μόνο τις άπόψεις και τα επιχειρήματα μιάς μερίδας, αλλά και τις άπόψεις των αντιθέτων. Και στο προκειμένο ζήτημα τα επιχειρήματα των αντιθέτων και η όλη θέση τους σχετικά με τό πρόβλημα του πληθυσμού της γης έχουν σοβαρότατο ενδιαφέρον και στηρίζονται σε δεδομένα έπιστημονικά αναμφισβήτητα. Τα όρια ενός σημειώματος δεν μās επιτρέπουν να άπλωθούμε περισσότερο. Για να δείξουμε μόνο πόσο μονόπλευρα είδε τα πράγματα ο κ. άρθρογράφος άρκεί να του αναφέρουμε ότι στο ζήτημα της διατροφής του πληθυσμού δεν έλαβε υπ' όψει του μερικές στατιστικές πού κάθε άλλο παρά είναι σύμφωνες με τις θλιβερές άνησυχίες του. Κατά της στατιστικής αυτές μόνο η άλεια μερικόν θαλασσών και μερικόν μεγάλων ποταμών, αν οργανωθώ έπιστημονικά, μπορεί να δώση τροφή σε 7 δισεκατομμύρια ανθρώπους. Κι' όταν η στατιστική της άλειας λέει τότα σκεφθήτε σε τι συμπεράσματα μπορούμε να φθάσωμε αν ύπολογίσωμε και άλλα είδη. Τό ζήτημα λοιπόν, όπως καθένος αντιλαμβάνεται είναι περίπλοκο και για τότο χρειάζεται έξονυχιστική μελέτη πού πολύ σύντομα τα «Ελληνικά Γράμματα» την ύπόσχονται στους αναγνώστες των.

ΓΙΑ ΝΑ ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΜΕ ΚΑΛΥΤΕΡΑ. — Ο κ. Δ. Γληνός στο διπλό φύλλο του Μαΐου και Ιουνίου της «Αναγέννησης» πού εκκλινοφόρησε τό πρώτο δεκαήμερο του Αύγουστου άσχολείται και

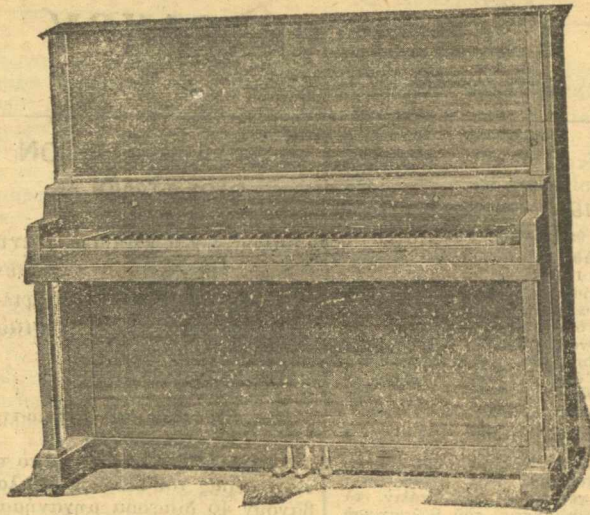

ΠΙΑΝΑ ΕΧΕΤΕ ΑΝΑΓΚΗΝ ΠΙΑΝΟΥ;

Κάμετε την έκλογήν σας από την πλουσιωτέραν συλλογήν εν Ελλάδι όπου θα εύρητε ασφαλώς ένα ΠΙΑΝΟ πού να εξυπηρετή τας ανάγκας σας, τὰ γούστα σας, τὸ βαλάντιον σας.

Ἡ πλήρης ικανοποίησίς σας εἶναι ἀπολύτως ἐξησφαλισμένη ἀπὸ τὸ σύστημα τῆς πρακτικῆς ἐγγυήσεως πού πα παρέχομεν, δοκιμάζοντες τὸ ΠΙΑΝΟ τῆς ἐκλογῆς σας εἰς βάρος μας.

Ἐπισκερθεῖτε τὴν ἔκθεσίν μας καὶ θὰ σᾶς δώσωμεν τὰς ἀπαιτουμένας ἐξηγήσεις ὅσας ἀφορᾷ τὴν ἐγγύησίν μας, τὸ σύστημα μας τῶν πωλήσεων με δόσεις κτλ. κτλ.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΙΑΝΩΝ ΣΤΑΡΡ Richmond, Ind U. S. A.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΘΗΝΩΝ
Στοῦ Ἀρσακείου 12

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΟ 1870

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Ὁδὸς Φίλωνος 48

15^Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΟΡΟΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΒΙΕΝΝΗΣ

2 - 9 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1928

Ἐπισκερθεῖτε τὴν ἔκθεσιν ΒΙΕΝΝΗΣ, ὅπου θὰ εὔρητε πρώτης τάξεως ὑλικά, λεπτὴν ἐργασίαν, πλουσίαν ἐκλογὴν καὶ πᾶν τὸ ἐνδιαφέρον.

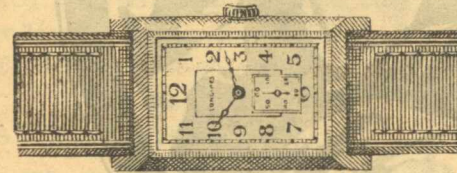
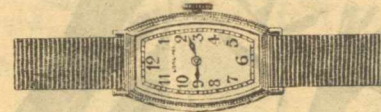
- 1) Εὐκολίαι διαβατηρίων
- 2) Ἐκπτώσεις στοὺς ναύλους
- 3) Εὐκολίαν διὰ τὴν παραμονὴν

Πληροφοριαί:

I. ΒΟΡΡΕΣ & ΣΙΑ
ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 4 - ΑΘΗΝΑΙ

ΤΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ

ΩΡΟΛΟΓΙΑ

Longines

LONGINES

9 GRANDS PRIX.

309 ΠΡΩΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ
ΑΔΕΛΦΟΙ Π. ΖΕΝΙΤΟΥ
ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΑΙ

Δ'ΟΣ ΕΡΜΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΥΛΙΤΙΔΟΣ

Η ΟΥΛΙΤΗΣ Πυώδης ούλιτις στοματίτις ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ παθήσεις τῶν οὐλῶν καὶ τῶν ὀδόντων θεραπεύονται ἀσφαλῶς διὰ τοῦ

SANOGLYLE

Τοῦ ἐν Παρισίους ἰνστιτούτον «LA BIOTHERAPIE»

Εἶναι ἡ μόνη ἐπιστημονικὴ ὀδοντόπαστα πού καθαρίζει τοὺς ὀδόντας καὶ προλαμβάνει τὰς παθήσεις τῶν οὐλῶν

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ Φαρμακεία. Δείγματα δωρεάν ζητήσατε παρὰ τῶν κ. Γ. ΚΑΤΑΠΟΔΗ Μακρῶς Στοῦς 47 Πειραιᾶ

"Όταν έχετε
Βάρος στό στομάχι και αύπνια
Προτού κατακλιθῆτε
Γάβετε μία κουταλιά

**ΜΑΓΝΗΣΙΑ
Σ. ΠΕΛΛΕΓΡΙΝΟ**

ΤΟ ΠΛΕΟΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΝ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΤΙΚΩΝ

Πωλείται εις τὰ φαρμακεία
εις φιαλίδια πολλῶν δόσεων
και εις φακέλλους δύο δόσεων.

"ΒΟΤΡΥΣ"

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Κεφάλ. Μετοχικόν και Ἀποθεματικόν
Δρ. 60.000.000 τὴν 31 Δεκεμβρίου 1927

Κεντρικὸν Πρατήριον:

Ἵδὸς Ἀθηνᾶς ἀριθ 27α

ΟΙΝΟΙ ΧΥΜΑ: Λευκοί, ἐρυθροί,
γλυκεῖς, μοςχάτοι

ΟΙΝΟΙ ΕΙΣ ΦΙΑΛΑΣ: Ἐπιτραπέζιοι
ἐπιδόρπιοι, ὀρεκτικοί, τονωτικοί,

ΒΕΡΜΟΥΤ: Ἐκ παλαιοῦ μοςχάτο υ
Οἴνου

ΜΑΥΡΟΔΟΦΝΗ: Ἀπαράμιλλος

ΠΑΛΑΙΟΝ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ ΟΙΝΟΥ «ΒΟΤΡΥΣ»

ΤΥΠΟΥ ΚΟΝΙΑΚ

Ἐφαμιλλον τῶν καλλιτέρων Γαλλικῶν Κονιάκ
Πωλοῦνται εις ὅλα τὰ κέντρα καταναλώσεως

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΦΕΥΡΕΣΙ

ΣΙΓΓΕΡ

ΡΑΠΤΕΤΕ ΔΙ' ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ

Ἐφοδιάσατε τὴν ραπτομηχανὴν σας
(χειροκίνητον ἢ ποδοκίνητον
μὲ τὸν ἠλεκτροκίνητηρα
ΣΙΓΓΕΡ (μιά βίδα
τὸν στερεώνει)

ΡΑΠΤΕΤΕ ΧΩΡΙΣ ΚΟΠΟΝ

Ζητήσατε πληροφορίας παρὰ τῶν
Κανασημάτων ἢ ὑπαλλή-
λων ΣΙΓΓΕΡ

ΣΤΟΙΧΙΖΕΙ ΕΛΑΧΙΣΤΑ

Α. Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΠΑΠΑΡΙΓΟΠΟΥΛΟΥ 9

Ἐκάστη κλήρωσις τοῦ Μεγάλου Λαχείου εἶναι
αὐτοτελής 5.250 λαχνοὶ κερδίζουν εις ἐκά-
στην κλήρωσιν δρ. 5.500.000.

ΠΙΝΑΞ ΚΕΡΔΩΝ

Κλήροι	2.000.000 πρὸς Δρχ.	2.000.000
> 1	400.000	400.000
> 1	250.000	250.000
> 1	200.000	200.000
> 1	100.000	100.000
> 1	50.000	50.000
> 1	20.000	20.000
> 1	15.000	15.000
> 1	10.000	10.000
> 1	9.000	9.000
> 1	8.000	8.000
> 1	7.000	9.000
> 1	6.000	6.000
> 2	5.000	10.000
> 10	4.000	40.000
> 25	3.000	75.000
> 100	2.000	200.000
> 100	1.000	100.000
250		2.500.000
5.000	400	2.000.000
5250		5.500.000

Ἀριθμὸς τις κερδίζων εις μίαν κλήρωσιν
ὡς ἐκ τοῦ συστήματος τῆς διανομῆς τῶν κερ-
δῶν, πλείονα τοῦ ἐνὸς κέρδη λαμβάνει πάντα
τὰ κέρδη ταῦτα.

Τετάρτη κλήρωσις 27 Αὐγούστου

Ἐκαστον Γραμματίον διαρεῖται εις 4 τμη-
ματα πωλούμενα ἀντὶ 50 δραχμῶν και παρε-
χοντα δικαίωμα εις τὸ τέταρτον τῶν ὡς ἄνω
κερδῶν.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΣΤΑΔΙΟΥ 42

ΑΙ ΚΑΛΙΤΕΡΑ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΙ, ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑΙ
ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕΝ

Ο ΗΛΙΘΙΟΣ

Τὸ Ἀριστοῦργημα τοῦ Ντοστογιέφσκυ

Τόμοι 1-4 Δραχ. 60

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ

ΕΔΡΑ : ΑΘΗΝΑΙ, ΦΕΙΔΙΟΥ 3.
ΚΕΥΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΑΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 2.700.000

Μέτοχοι: Καλλιτέχναι Φιλότεχνό κλπ. ή 'Εθνική Τράπεζα' της 'Ελλάδος

ΤΜΗΜΑ ΩΔΕΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΟΔΟΣ ΦΕΙΔΕΡΟΥ 3

Διδάσκονται άπαντα τὰ όργανα και μαθήματα Μονωδία, Δραματική, 'Απαγγελία, 'Ιστορία Μουσικής, Prima Vista, Ρυθμική σύστημα Dalcroze).

ΕΙΣ ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΗΝΑΣ ΑΗΛΙΟΝΟΠΟΥΛΟΥ και Σ.ας Α, 'Αλεξάνδ. 14
ΔΗΜ. ΧΑΤΖΗΜΜΑΝΟΥΗΛ 'Αχαρνών—Σουρμδλή
ΓΕΡ. ΡΑΛΒΑΝΟΥ Κεραμείων—'Ελευσινίων
ΛΕΟΝΤΙΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ—Τέρμα πατησίων
ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ—Πατησίων 306
ΜΙΧΗΛ ΠΙΤΙΑΙ—Παγκράτι
ΑΔ. ΖΕΡΒΟΥ—ΔΑΖΑΡΟΠΟΥΛΟΥ—Καλλιθέα
ΠΑΝ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ—Κηφισία
Ν. ΜΠΟΡΟΥΝΗ—Πειραιά
Μ. ΠΕΤΡΑΚΗ—Πόρτα
ΜΑΡΚΟΥ και ΜΑΚΡΗ—Ν. Φαλήρου
Α. ΨΑΛΤΩΦ—Νέα Φιλαδέλφεια

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΧΑΛΚΙΔΟΣ
ΚΟΡΙΝΘΟΥ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ [ΚΡΗΤΗΣ]
ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΧΑΝΙΩΝ [ΚΡΗΤΗΣ]
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΧΙΟΥ
ΒΟΛΟΥ

Μέσος όρος φοιτώντων μαθητών κατ' έτος 2500

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΠΙΑΝΑ

ΜΟΝΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΗΜΟΤΕΡΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ BLUTHNER CROTRIAN STEIN WEG NEUMEYER, SOPH Κ. Α. Π.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΤΕΜΑΧΙΑ

'Όλα τὰ κλασσικά, παιδαγωγικά και νεότερα. Γίνονται δεκτά ιδιαίτερα παραγγελία. Συναργασία με τούς μεγαλύτερους εκδοτικούς οίκους τής Εύρώπης.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Βιολιά, βιόλες, βιολοντσέλλα, κοντραμπάσσα, μανδολίνα, κιθάρες, όλα τὰ είδη τών πνευστών οργάνων, έξαρτήματα παντός είδους, μάντα φιλαρμονικών, όρλοι, πιανόλες, χρονόμετρα, κλ.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ

'Αναλαμβάνει τήν έκδοσιν μουσικών τεμαχίων και εκδόσεις έργων διάφορων μουσουργών.

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΧΟΡΑΙΣΜΑΤΩΝ
Χορδίζονται, λουστράρονται και επισκευάζονται παντός είδους πάντα, πιανόλες και μουσικά όργανα από άριστους τεχνίτας.

Εξαιρετικώς επιλογουσα

Αριθ. Πρωτ. 142742|3281|111

Αϋξ. αριθ. έγκυκλίου 266

ΓΕΝΙΚΟΝ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΝ ΣΤΡΑΤΟΥ

Γραφείον ΙΙΙ Τμήμα Α1

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ

Πρός άπάσας τας Στρατιωτικές 'Αρχάς

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

«Προκήρυξις διαγωνισμού διά τήν εισαγωγήν μαθητών εις τήν Στρατιωτικήν 'Ιατρικήν Σχολήν».

'Εχοντες ύπ' όψει τὸ ἀπὸ 30 Δεκεμβρίου 1925 Ν. Διάταγμα «περὶ συστάσεως ἐν 'Αθήναις Στρατ. 'Ιατρικῆς Σχολῆς» καὶ τὰ ἐκτελεστικά τούτου Π' Δήματα.

ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΟΜΕΝ

διαγωνισμόν ὑποψηφίων μαθητῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς τήν Στρο. 'Ιατρο. Σχολήν καὶ ὀρίζομεν τὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν θέσεων εἰς (20) εἴκοσιν.

Υἱοὶ ἢ ἀδελφοὶ φρονευνθέντων ἢ θανόντων ἐν πολέμῳ εἰσαχθήσονται καθ' ὑπέρβασιν τοῦ ἄνω ἀριθμοῦ ἐὰν ἔλθωσιν ἐπιτυχόντες καὶ ἐφ' ὅσον δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸν ἀνωτέρω ἀριθμὸν.

'Ο διαγωνισμὸς οὗτος ἀρξήται τὴν 10ην Σ] βρῖου.

Οἱ ὑποψήφιοι ἰδιῶται καὶ ὀπλίται θὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τήν 'Ιατρικὴν Σχολήν τὴν 22αν Α ὑγούστου.

1. Τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὸν διαγωνισμόν εἶναι :

- 1) Διαγωγή ἀμειπτος.
- 2) 'Υγεία καὶ καλὴ σωματικὴ διάπλασις
- 3) 'Απολυτήριο ἀνεγνωρισμένου Γυμνασίου τοῦ Κράτους ἢ τοιοῦτου ἀλλοδαπῆς, ἕξομοιουμένου πρὸς τὰ Γυμνάσια τοῦ Κράτους.
- 4) 'Ηλικία κατωτέρα τῶν 20 ἐτῶν συμπληρουμένην 31ην Δ]βρίου ἐ. ἔ. ἐξαιρετικῶς διὰ τούς ἐν τῷ Στρατῷ τὴν 20ην 'Ιουλίου ἐ. ἔ. ὑπηρετοῦντας κατωτέρα τῶν 23 ἐτῶν συμπληρουμένην τὴν 31ην Δ]βρίου ἐ. ἔ.
- 5) 'Ελληνικὴ ἰθαγένεια.

II. 'Οπλίται ἢ ἰδιῶται κεκτημένοι τὰ ἀνωτέρω προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ καταταγῶσιν εἰς τήν Στρο. 'Ιατρο. Σχολήν ὑποβάλλουσιν οἱ μὲν πρῶτοι ἰεραρχικῶς εἰς τὰ Συντάγματα τῶν καὶ δι' αὐτῶν ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Στρο. 'Ιατρο. Σχολήν, οἱ δὲ δευτεροὶ διὰ τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων αὐτῶν ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Σχολήν ἢ διὰ τῆς ἀρμοδίας Προξενικῆς 'Αρχῆς, ἐφ' ὅσον εὐρίσκονται εἰς τὸ ἔξωτερικόν, τὰς σχετικὰς αἰτήσεις κατὰ τὸ παρατιθέμενον ὑπόδειγμα οὕτως ὥστε νὰ ἔχωσι περιέλθῃ εἰς τὴν Σχολήν τὴν 20ην Αϋγούστου, ἐπισυνάπτοντες τὰ ἐξῆς πιστοποιητικά νομίμως κεχαρτοσημασμένα.

ΤΡΑΠΕΖΑ

ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Κεφάλ. Καταβεβλημένον δρ. 25500000

'Ανοθεμοτικὸν Δρ. 830.2900

ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΟΛΩ

'Υποκαταστήματα ἐν 'Αθήναις

F I L I A L E S

Τράπεζα Λαρίσσης—Λαρίσσα

Τράπεζα Τρικάλων— Τρίκαλα

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

Εἰς ὅκος τὰς πόλεις τῆς 'Ελλάδος καὶ τὰς κυριωτέρας τοῦ ἔξωτερικῶ

Ταμειντήριον μέχρι 100.000 δράχμῶν

με 7,0%.— 'Εκτελεῖ πάσης φύσεως

Τραπεζικὰς ἐργασίας

ΖΗΤΗΣΑΤΕ
ΠΑΝΤΟΥ ΤΟΝ
ΕΚΛΕΚΤΟΝ
ΣΑΠΩΝΑ

Georges

ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΓ'Α
GEO LE JEUNE
& Co

1) Διά την διαγωγήν και τὰς γραμματικὰς γνώσεις.

α') Οἱ ὀπλίται ἐπίσημον ἀντίγραφον φύλλου μητρῶου τῶν μετὰ φωτογραφίας μὲ ἀναγεγραμμένας τὰς ποινὰς τῶν καὶ χαρακτηρισμὸν τῆς ἐν τῷ Στρατῷ διαγωγῆς τῶν ὑπὸ τοῦ οἰκείου Σαματάρχου, ὡς καὶ ἀπολυτήριον ἀνεγνωρισμένου Γυμνασίου τοῦ Κράτους ἢ τοιοῦτου ἀλλοδαπῆς, ἐξομοιουμένου πρὸς τὰ τοῦ Κράτους, ἐν ᾧ νὰ ἐμφαίνεται ἢ ἐν τῷ Γυμνασίῳ διαγωγή τῶν.

β') Οἱ ἰδιῶται οἱ ἀποφοιτήσαντες τοῦ Γυμνασίου κατὰ προηγούμενα ἔτη πιστοποιικὸν τοῦ Εἰσαγγελέως Πρωτοδικῶν ὅτι δὲν ὑπέστησαν ποινικὴν τινὰ δίωξιν ἐκ τῶν προβλεπομένων ἐν τοῖς ἀρθροῖς 21 καὶ 22 τοῦ Ποιν. Νόμου καὶ πιστοποιητικὸν τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς τοῦ τόπου διαμονῆς τῶν περὶ τοῦ ἀνεπιλήπτου τῆς διαγωγῆς αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκ τοῦ Γυμνασίου ἀποφοιτήσεως τῶν καὶ τὸ ἀπολυτήριον ἀνεγνωρισμένου Γυμνασίου τοῦ Κράτους ἢ τοιοῦτου ἀλλοδαπῆς ἐξομοιουμένου πρὸς τὰ τοῦ Κράτους, ἐν ᾧ νὰ ἐμφαίνεται ἢ ἐν τῷ Γυμνασίῳ διαγωγή τῶν.

γ) Οἱ ἰδιῶται οἱ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἀποφοιτήσαντες τῶν Γυμνασίων, ἀπολυτήριον ἀνεγνωρισμένου Γυμνασίου τοῦ Κράτους ἢ τοιοῦτου ἀλλοδαπῆς ἐξομοιουμένου πρὸς τὰ Γυμνάσια τοῦ Κράτους, ἐν ᾧ νὰ ἐμφαίνεται καὶ ἡ διαγωγή τῶν.

2) Διά την ὑγείαν

Ἄπαντες οἱ ὑποψήφιοι θὰ παραπεμφθῶσιν ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Σχολῆς πρὸς ἐξέτασιν εἰς τὴν ἐνταῦθα Ἀνωτάτην τοῦ Στρατοῦ Ἰατρικὴν Ἐπιτροπὴν.

3) Διά την ηλικίαν

Διὰ μὲν τοὺς ὀπλίτας ἐπίσημον ἀντίγραφον φύλλου μητρῶου, διὰ δὲ τοὺς ἰδιώτας ἐπίσημον ἀντίγραφον ληξιαρχικῆς πράξεως τεθεωρημένον ὑπὸ τοῦ Νομάρχου ἢ πιστοποιητικὸν τῆς κατὰ τόπους Κοινοτικῆς Ἀρχῆς διὰ τοὺς γεννηθέντας εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, τεθεωρημένον ὑπὸ τοῦ Προξενείου. Εἰς τὸ φύλλον μητρῶου, ἀντίγραφον ληξιαρχικῆς πράξεως ἢ πιστοποιητικὸν δέον νὰ ἔχη ἐπικοληθῆ φωτογραφία τοῦ ὑποψηφίου κεκυρωμένη ὑπὸ τῆς ἐκδιδούσης ἀρχῆς.

4) Διὰ τε τοὺς ὀπλίτας καὶ τοὺς ἰδιώτας μία φωτογραφία ἣτις θὰ χρησιμοποιηθῆ παρὰ τῆς Σχολῆς διὰ τὴν σύνταξιν δελτίου ταυτότητος δι' ἓνα ἕκαστον ὑποψήφιον, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου θὰ παρουσιάζηται οὗτος εἰς τὰς διαφόρους ἐξετάσεις.

5) Οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐρισκόμενοι ὑποβάλλοντες εἰς τὴν ἀρμοδίαν Προξενικὴν Ἀρχὴν α) Πιστοποιητικὸν τῆς κατὰ τόπους ἐπισκοπικῆς ἀρχῆς ἐν ᾧ νὰ ἐμφαίνεται ἡ ἀκριβὴς τούτων ηλικία. β) Ἀπολυτήριον Γυμνασίου μὲ διαγωγήν ἀμέμπτου ἢ κοσμίου. γ) Πιστοποιητικὸν τῶν κατὰ τόπους ἐφημερίων τῆς Κοινοτικῆς Ἀρχῆς περὶ τοῦ ἀμέμπτου τῆς διαγωγῆς τῶν.

Ἄπαντα τ' ἀνωτέρω πιστοποιητικὰ κυροῦνται παρὰ τῶν οἰκείων προξενείων παρὰ τῶν ὁποίων ὑποβάλλονται εἰς τὸ τέλος τοῦ κεκανονισμένου χαρτοσήμου.

β) Ἐπὶ πλέον οἱ υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ τῶν ἐν πολέμῳ φονευθέντων ἢ θανόντων, ἐπίσημον πιστοποιητικὸν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ἢ Ναυτικῶν.

Ἐφιστάται ἡ προσοχὴ τῶν ὑποβαλλόντων αἰτήσεις περὶ τῆς ἀκριβοῦς καὶ πλήρους συντάξεως αὐτῶν. Οἱ ὑποβαλλόντες ἑλλιπεῖ πιστοποιητικὰ θ' ἀποκλείονται τῶν ἐξετάσεων χωρὶς νὰ διετηρηθῆ ἀλληλογραφία διὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν.

Ἄπαντα τ' ἀνωτέρω πιστοποιητικὰ ὡς καὶ ἡ αἰτήσις διὰ τοὺς ἰδιώτας συντάσσονται ἐπὶ ἀναλόγου τέλους χαρτοσήμου μετὰ φοροσήμου καὶ μὲ ἡμερομηνίαν οὐχὶ προγενεστέραν τῆς 15ης Ἰουλίου ἔ. ἔ.

III. Οἱ παρουσιασθησόμενοι θὰ ὑποβληθῶσιν ἀπὸ 22 Αὐγούστου—30 Αὐγούστου παρὰ τῆς Σχολῆς εἰς σωματικὴν δοκιμασίαν συμφώνως πρὸς τὸ ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου

1926 Νομ. Διάταγμα εἰς τὰ κάτωθι ἀγωνίσματα εἰς ἃ δέον νὰ ἐπιδείξωσι τὴν ἔναντι ἕκαστου ἀγωνίσματος ἐλαχίστην ἐπίδοσιν.

α') Δρόμον 100 μ. εἰς 17"

β') » 1000 μ. εἰς 4' 30"

γ') Ἄλμα εἰς ὕψος μετὰ φορᾶς 0 μ. 80.

δ') » εἰς μῆκος » » 3μ. 30.

ε') Ρίψεις δι' ἑκατέρωθεν χειρῶν 7χμ. 257 (μέσοσῶρος ρίψεως δεξιᾶς καὶ ἀριστερᾶς χειρῶν 3 μ. 55).

IV. Οἱ ἐπιτυχόντες εἰς τὰ ἀνω ἀγωνίσματα θὰ παραπεμφθῶσιν ἀπὸ 30 Αὐγούστου—10 Σεπτεμβρίου, εἰς τὴν Ἀνωτάτην τοῦ Στρατοῦ Ἰατρικὴν Ἐπιτροπὴν.

Οἱ μὴ ἐπιτυχόντες τὰς ἐν τῇ III παραγράφῳ ἐπιδόσεις, οἱ κριθησόμενοι σωματικῶς ἀνίκανοι ὑπὸ τῆς Ἀνωτάτης Ἰατρικῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς καὶ οἱ μὴ ὑποβαλλόντες τὰ ἐν τῇ § II ἀναγραφόμενα πιστοποιητικὰ νομίμως συντεταγμένα ἀποκλείονται τοῦ διαγωνισμοῦ.

V. Οἱ διαγωνιζόμενοι θὰ ἐξετασθῶσιν εἰς τὰ ἑξῆς μαθήματα :

1. Ἑλληνικά—Συντελεστῆς 10—τὴν 10ην Σεπτεμβρίου.

Σύνταξις ἐκθέσεως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐπὶ γενικοῦ ζητήματος διδομένου διὰ λιαν περιληπτικοῦ τίτλου.

2. Φυσικὴ πειραματικὴ—Συντελεστῆς 10—τὴν 12 Σεπτεμβρίου.

α') Δυνάμεις, σύνθεσις καὶ ἀνάλυσις δυνάμεων. Δυναμόμετρα.

β') Κίνησις ἰσοταχύς.

γ') Βάρος—Κέντρον τοῦ βάρους καὶ εὐρεσις αὐτοῦ

δ') Ἴσορροπία τῶν σωμάτων.

ε') Νόμοι τῆς πτώσεως τῶν σωμάτων (Μηχαναὶ Morin καὶ Atwood, κεκλιμένον ἐπίπεδον,) ἐπιτάχυνσις.

ς' Νόμοι τῆς ἀναλογίας τῶν δυνάμεων πρὸς τὰς ἐπιταχύνσεις—Μάζα—Βάρος.

ζ') Ἀπλοῦν ἔκκρεμῆς καὶ νόμοι αὐτοῦ.

η') Ἀρχὴ τῆς ἀδρανείας, ἀρχὴ τῆς δράσεως καὶ ἀντιδράσεως, διαλυτικὸν ἀξίωμα.

θ') Φυγόκεντρος δύναμις καὶ νόμοι αὐτῆς.

ι') Ἔργον, ἰσχύς καὶ ἐνέργεια.

ια') Ὑδροστατικὴ—Ἀρχὴ τοῦ Pascal—Ὑδραυλικὸν πιεστήριον.

ιβ') Πίεσις τῶν ὑγρῶν ἐπὶ τοῦ πυθμένου καὶ τῶν παρειῶν τῶν δοχείων—Θεμελιῶδες θεώρημα τῆς ὑδροστατικῆς.

ιγ') Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους καὶ συνέπεια αὐτῆς.

ιδ') Εὐρεσις τῆς πυκνότητος τῶν στερεῶν καὶ τῶν ὑγρῶν,

ιε') Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις—Πείραμα Τορικήλλη.

ισ') Βαρόμετρα (ὑδραργυρικόν, γιδί) καὶ χρήσις αὐτῶν.

ις) Νόμοι τοῦ Μαριότου διὰ τὰ ἀέρια.

ιη') Μανόμετρα (ἀνοικτόν, κλειστόν, μεταλλικόν).

ιθ') Ὑδραντλία, ἀεραντλία.

κ') Τριχοειδῆ φαινόμενα.

κα') Γένεσις, διάδοσις καὶ ταχύτης τοῦ ἤχου—Μῆκος κύματος καὶ σχέσις αὐτοῦ πρὸς τὴν ταχύτητα καὶ τὴν περίοδον.

κβ') Ὑψος, ἔντασις καὶ χροιά τοῦ ἤχου.

κγ') Συντονισμός. Ἀντηχεία. Ἀπλοὶ καὶ σύνθετοι ἤχοι.

κδ') Θεωρίαι—Διαστολὴ τῶν σωμάτων (διώνυμον γραμμικῆς καὶ κυβικῆς διαστολῆς).

κε') Θεωρίαι—ὑδραργυρικόν, ἀεροβάθμια.

κς') Εἰδικὴ θερμότης τῶν σωμάτων—Μέθοδοι τῶν μιγμάτων καὶ τῆς τήξεως τοῦ πάγου.

κζ') Τήξις καὶ πήξις—Λανθάνουσα θερμότης τήξεως.

κη') Βρασμός, ἐξάτμισις.

- κδ') Ατμομηχαναί Σχέσεις θερμότητος καὶ ἔργου.
 λ') Ανάκλησις τοῦ φωτός—Ἐπίπεδα κάτοπτρα.
 λα') Σφαιρικά κάτοπτρα καὶ τύποι αὐτῶν.
 λβ') Διάπλασις τοῦ φωτός—Δείκτης διαθλάσεως. Ὀπτικὴ ἀνάκλασις.
 λγ') Ὀπτικὸν πρίσμα—Ἀνάλυσις τοῦ φωτός—Φασματοσκόπιον—Ἀρχὴ τοῦ Ktchhoff (ἀναστροφὴ τῶν γραμμῶν).
 λδ') Φάκοι καὶ τύπος τοῦ Νεύτωνος.
 λε') Ὀφθαλμοί—Ὅρασις—Μύωψ, πρεσβύωψ, ὑπερμέτωψ.
 λς') Μικροσκόπια καὶ μεγεθύνσεις αὐτῶν. Τηλεσκόπια.
 λζ') Συμβολὴ καὶ περίθλασις τοῦ φωτός, Προσδιορισμὸς τοῦ μήκους κύματος.
 λη') Διπλῆ διάθλασις καὶ πόλωσις τοῦ φωτός. Περιστροφικὴ πόλωσις.
 λθ') Μαγνητισμὸς. Νόμος τοῦ Coulomb.—Μαγνητικὸν πεδίον.
 μ') Στατικὸς ἠλεκτρισμὸς.—Ποσότης ἠλεκτρισμοῦ.—Νόμοι τοῦ Coulomb.—Ἠλεκτροσκόπιον καὶ βαθμολογία αὐτοῦ.
 μα') Ἠλεκτρικὴ τάσις.—Ἠλεκτρόμετρα.
 μβ') Ἠλεκτροσχωρητικότης.—Πυκνωταί.
 μγ') Ἠλεκτρικὸν ρεῦμα.—Ἀποτελέσματα θερμικά.—Νόμοι τοῦ Joule.
 μδ') Ἠλεκτρόλυσις.—Νόμοι ποιοτικοὶ καὶ ποσοτικοί.
 με') Νόμοι τοῦ Ohm.—Ἠλεκτρικὴ ἀντίστασις.
 μς') Ἠλεκτρομαγνητισμὸς.—Ἐπίδρασις ρευμάτων ἐπὶ μαγνητῶν καὶ μαγνητικοῦ πεδίου ἐπὶ ρεύματος.
 μζ') Μαγνήτισις τοῦ σιδήρου.—Διαπεραστικότης.—Ἠλεκτρομαγνήτις.
 μη') Ρεύματα ἐξ ἑπαγωγῆς καὶ νόμοι αὐτῶν. Τηλέφωνον.
 μθ') Δυναμομηχαναὶ συνεχοῦς ρεύματος.
 ν') Ἠλεκτρικὸς κινητὴρ συνεχοῦς ρεύματος.
 να) Στοιχειώδη ἀριθμητικὰ προβλήματα ἐφ' ὅλης τῆς ὕλης.

3.—Χημεία—Συντελεστὴς 10—τὴν 14ην Σεπτεμβρίου.

α.) Γενικαὶ γνώσεις :

Διάκρισις φυσικῶν καὶ χημικῶν φαινομένων.—Σύνθεσις καὶ ἀνάλυσις.—Ἀπλᾶ σώματα ἢ στοιχεῖα καὶ σύνθετα.—Διαίρεσις τῶν στοιχείων. Διαφοραὶ μεταξὺ μετάλλων καὶ ἀμετάλλων—Χημικὴ συγγένεια.—Διάκρισις χημικῆς ἐνώσεως ἀπὸ μηχανικοῦ μίγματος.

β) Περὶ ἀτόμων καὶ μορίων :

Ἀμέταλλα στοιχεῖα.—Περιγραφή τῶν κυριωτέρων τούτων καὶ τῶν κυριωτέρων ἐνώσεων αὐτῶν.—Προέλευσις αὐτῶν καὶ παρασκευὴ, γενικαὶ ιδιότητες αὐτῶν καὶ ἐφαρμογαί.—Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι τὸ ὀξυγόνον, τὸ ὕδρογόνον, τὸ ὕδωρ, τὸ ἄζωτον, ὁ ἀήρ, τὸ χλώριον, ὁ ἀνθραξ.—Διάφορα αὐτοῦ εἶδη καὶ αἱ μετ' ὀξυγόνου ἐνώσεις αὐτοῦ.—Τὰ διάφορα ὀξέα, νιτρικόν, θεικόν καὶ ὑδροχλωρικόν ὀξύ, ἡ ἀμωνία, ὁ φωσφόρος.

γ) Περὶ μετάλλων :

Γενικαὶ ιδιότητες αὐτῶν, ἑξαγωγή αὐτῶν.—Χράματα καὶ τὰ κυριώτερα τούτων.—Περιγραφή τινῶν τῶν κυριωτέρων μετάλλων.—Προέλευσις, ιδιότητες καὶ ἐφαρμογαὶ ἐκάστου τούτων.

Τὰ κυριώτερα τῶν μετάλλων εἶναι τὰ ἀλκάλια, ὁ χαλκός, ὁ σίδηρος, (χυτὸς σίδηρος καὶ χάλυψ), ὁ ἄργυρος, ὁ ὑδράργυρος.—Περὶ βάσεων γενικῶν καὶ αἱ κυριώτεροι τούτων.—Περὶ ἀλάτων γενικῶς μετὰ παραδειγμάτων.

δ') Ἐκ τῆς Ὄργανικης Χημείας :

Ὄρισμὸς καὶ περιεχόμενον αὐτῆς.—Ἐλαιογενὲς ἀέριον.—Φωταέριον.—Πετρέλαιον.—Οἶνόπνευμα.—Περὶ ζυμώσεως.—Περὶ οἴνου.—Λίπη καὶ σάπωνες.—Περὶ σακχάρου, περὶ κυταρρίνης

4 — Ἱστορία — Συντελεστὴς 8 — τὴν 17ην Σεπτεμβρίου

Πέρσαι (Καταγωγή, γλώσσα, πολιτισμὸς, πόλεμοι).

Ἕλληνες (Καταγωγή, πολιτισμὸς, ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τῶν λοιπῶν Ἐθνῶν).

Μαραθῶν, Θεριοπύλαι, Σαλαμίς, Πελοποννησιακὸς πόλεμος.

Κύρου ἀνάβασις καὶ κάθοδος τῶν Μυρίων — Ἐπαμεινώνδας. Μάχη Λεύκτρων καὶ Μαντινείας — Ἐκστρατεία Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (Μάχη Γρανικοῦ, Ἴσσοῦ, Γαυγαμήλων), Καρχηδονιακοὶ πόλεμοι. Βασίλειος Βουλγαροκτόνος καὶ Ἐκστρατεία αὐτοῦ.

Ἄλωσις Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων. — Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις 1821, (Φιλικὴ Ἐταιρεία — Μάχη Δεγατσανίου, Ἄθην. Διάκος, Ἀγῶνες Σουλιωτῶν, Κατσώτης, Ρήγας Φερραῖος, Ἐπιχειρήσεις Δράμαλη εἰς Πελοπόννησον, Πολιορκία καὶ ἔξοδος Μεσολογγίου, Ναυαρίνον.

5 — Γεωγραφία — Συντελεστὴς 8 — τὴν 19ην Σεπτεμβρίου.

Ἑλλάς, Βουλγαρία, Γιουγκοσλαβία, Ἀλβανία, Ρουμανία, Εὐρωπαϊκὴ καὶ Ἀσιατικὴ Τουρκία, Ἰταλία (ἔκτασις, ὄρια, ὄρη, ποταμοί, λίμναι, κλίμα, μεγάλαὶ πόλεις, ἐμπόριον. βιομηχανία, Συγκοινωνίαι).

6 — Ζένοι γλώσσαί — τὴν 21ην Σεπτεμβρίου.

Ὅσοι ἐκ τῶν ἐπιτυχόντων εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἔχουσι δηλώσει κατὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν αἰτήσεων τῶν δι' ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξετασθῶσιν εἰς τὴν Γαλλικὴν ἢ Γερμανικὴν ἢ καὶ τὰς δύο ἐξετάζονται εἰς ταύτας ἐγγράφως διὰ τῆς μεταφράσεως κειμένου ἐκ τῆς Γαλλικῆς ἢ Γερμανικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὰνάπαλιν, ἀλλ' ἐκ τῆς ληφθείσης βαθμολογίας προστίθεται εἰς τὸ διὰ τῶν προηγουμένων ἐξετάσεων ληφθέν σύνολον ἀριθμῶν, μόνον οἱ ἀριθμοὶ οἱ ἐπὶ πλέον τῆς βάσεως πολλαπλασιαζόμενοι ἐπὶ συντελεστὴν 6.

VI. Βαθμολογικὴ κλίμαξ ὀρίζεται 0 — 20 — βάσις τὸ 10.

Ἀποκλείεται τῆς περαιτέρω ἐξετάσεως.

1) Πᾶς ὑποψήφιος μὴ λαβὼν τὴν βάσιν 10 εἰς τὸ μάθημα τῶν Ἑλληνικῶν.

2) Πᾶς ὑποψήφιος μὴ λαβὼν τὴν βάσιν 10 ὡς μέσον ὄρον τῶν μαθημάτων Φυσικῆς καὶ Χημείας.

Τελικῶς θεωρεῖται ἐπιτυχὸν πᾶς ὁ λαβὼν ὡς σύνολον βαθμῶν ἐπὶ τὸν σχετικὸν συντελεστὴν ἐκάστου μαθήματος τοῦλάχιστον τὸ ἡμισυ τοῦ μεγίστου δυνατοῦ ἀριθμοῦ ἐν τῷ συνόλῳ τῶν μαθημάτων.

3) Οἱ ἔνεκεν ἀσθενείας ἢ οἰουδήποτε ἄλλου κωλύματος μὴ δυνηθέντες νὰ παρευρεθῶσι κατὰ τὴν ὀρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν εἰς τὴν ἐξέτασιν οἰουδήποτε μαθήματος.

VII. Ἡ διάρκεια τῆς ἐν τῇ Σχολῇ ἐκπαιδεύσεως εἶναι βετῆς, δι' ὑποβληθησομένου εἰς τὴν Βουλὴν σχεδίου Νόμου θὰ καθορισθῇ ὅπως οἱ μαθηταὶ πληρῶνωσι τὰ κάτωθι ποσά.

α') Δραχμὰς 1000 δ. ἀποζημίωσιν τοῦ Δημοσίου λόγῳ ζημιῶν παντὸς εἶδους.

β') Κατὰ τοιμηνίαν ὡς δίδακτρα ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ ἀντίτιμον τῆς ἡμερησίας καταθέσεως τοῦ συσσιτίου ἐπὶ 60, ἧτοι περίπου 1800 δρ. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου θὰ πληρῶνεται καὶ τὰ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ δίδακτρα.

γ') Εἰς ἀναλόγους δόσεις ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ ἡμισυ τῆς ἀγοραίας τιμῆς τῶν ἐπιστημονικῶν βιβλίων.

Τῆς πληρωμῆς τῶν ἐν § β') διδάκτρων ἀπαλλάσσονται μόνον οἱ υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ τῶν ἐν πολέμῳ φονευθέντων ἢ θανόντων.

VIII Πᾶσαν συμπληρωματικὴν πληροφορίαν δύνανται οἱ ἐνδιφερόμενοι νὰ λάβωσιν ἀπ' εὐθείας παρὰ τῆς Στρατιωτικῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς.

IX. Ἡ προῦσα νὰ δημοσιευθῇ τὸ ταχύτερον διὰ τῶν ἐφημερίδων «Ἐλεύθερον Βῆμα», «Πατρις», «Καθημερινή», «Πολιτεία», ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας καὶ διὰ τῶν «Ἑλληνικῶν Γραμμάτων» καδιὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ἰουλίου 1828

Ὁ Ὑπουργὸς
Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Τσιτουρὸς Χαρίλαος
Ταγ)ρχης Πεζ.

Κοινοποίησις

Ἐφημερίδας «Ἐλεύθερον Βῆμα», «Πατρις», «Καθημερινή», «Πολιτεία» καὶ Ἑλληνικὰ Γράμματα» Πρυτανεῖαν Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου (5 ἀντίτυπα).

Ἐπίδειγμα αἰτήσεως

Ἐν . . (1) . . τῇ . . (2) . .

Ἐν

Ἰδιώτης . . (3) . . κάτοικος . . (4) . .

Πρὸς

Τὸν Διοικητὴν τῆς Στρατ. Ἱατρικῆς Σχολῆς

Ἀθῆνας

Αἰτήσεις συμμετοχῆς τοῦ . . (5) . .
υἱοῦ μου εἰς τὸν διαγωνισμὸν πρὸς κατά-
ταξιν εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Ἱατρικὴν
Σχολήν.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω συνημ-
μένως τὰ διὰ τοῦ ἀρθροῦ 101 τοῦ Ὁργα-
νισμοῦ τῆς Στρατ. Ἱατρικῆς Σχολῆς ὀριζό-
μενα πιστοποιητικὰ νομίμως κεχαρτοσημα-
σμένα διὰ τὴν συμμετοχὴν τοῦ υἱοῦ μου.
(6) . . . . εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν
Στατιωτικῶν προκηρυχθέντα διαγωνισμὸν
ἐποψηφίων μαθητῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς
τὴν Στρατ. Ἱατρικὴν Σχολήν.

Οὗτος ἐπιθυμεῖ νὰ διαγωνισθῇ καὶ εἰς
τὴν . . . . . (7).

. . . . . (8) . . . . .

- (1) Τόπος
- (2) Ἡμέρα, Μῆν, Ἔτος.
- (3) Ὄνοματεπώνυμον
- (4) Τόπος διαμονῆς
- (5) Ἐν περιπτώσει ἠδεμονίας «οὐ παρ' ἐμοῦ κηδενομένου νέου»
- (6) Ὄνοματεπώνυμον
- (7) Ἡ ξένη γλῶσσα εἰς ἣν ἐπιθυμεῖ νὰ διαγωνισθῇ.
- (8) Ὑπογραφή.

BRUNSWICK
ΓΡΑΜΜΟΦΩΝΑ-ΔΙΣΚΟΙ

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ
ΑΔΕΞ. ΚΟΚΟΛΗΣ & ΣΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ. ΒΟΥΛΗΣ 9

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ: ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ 130
ΘΕΣΣΟΝΙΚΗ: ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 3

Ἡ λύσις τοῦ ἐνοχλητικοῦ προβλήματος
τῶν ἐμμήνων τῆς γυναικὸς

“ΚΑΜΕΛΙΑ,”

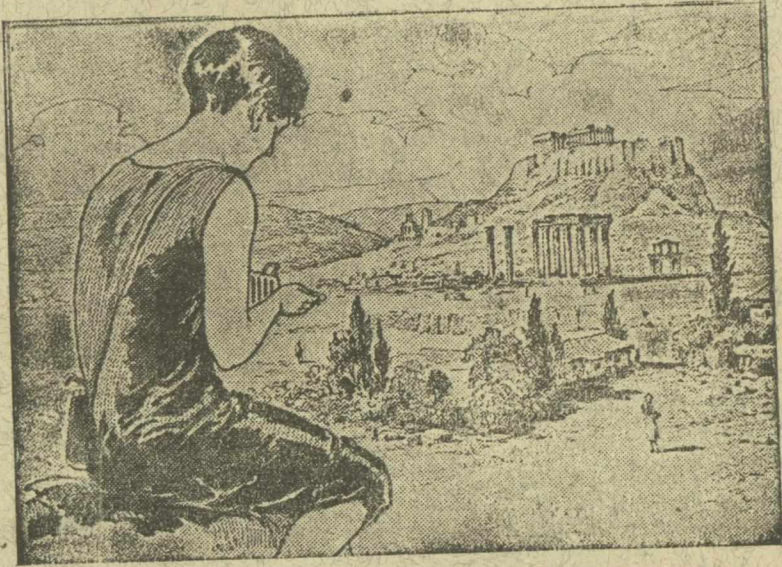
Τὸ θαῦμα τοῦ συγχρόνου γυναικείου πολιτισμοῦ

ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ!!

Μεταχειρισθῆτε ἄνυσ ἀναβολῆς τὸ ἰδεῶδες περίζωμα

“ΚΑΜΕΛΙΑ,” καὶ θὰ ἐκπλαγῆτε πρὸ τῆς οἰκο-
νομικῆς καὶ πρακτικῆς ἰδιότητος του.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ Εἰς Ὄλα τὰ Φαρμακεία

Ὁ ἀπαραίτητος σύντροφος
κάθε ωραίας κυρίας
εἶναι ἓνα

KODAK

Υπάρχουν μωδέλλα γιὰ κάθε βαλάντιο καὶ γιὰ
κάθε γούστο